

"ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ"

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

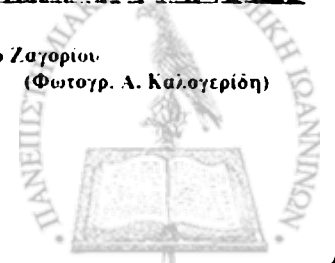
ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΟΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ II'	ΤΕΥΧΟΣ 128	ΜΑΪΟΣ 1987	Γραφεία: Οδός Μαυρομιχάλη 7 Αθήνα 106 79 Τηλ 36.21 651 - 63 99.783
----------	---------------	---------------	---

Τοπίο στο Δίκορφο Ζαγορίου
(Φωτογρ. Α. Καλογερίδη)

ΑΘΗΝΑ 1987

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΚΟΜΙΤΑΤΟ)
1906

ΠΑΝΑΓ. ΔΑΓΚΛΗΣ
Υπαρχηγός Γενικού Έπιτελείου
Πρόεδρος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
Σ ΣΠΥΡΟΜΙΛΙΟΣ
Άρχηγός Χειμάρας
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΜΕΛΑΣ
Άνθυπάρχος
ΧΑΡ. ΑΙΑΜΠΗΣ
Άνθυποπλοίαρχος
ΧΡ. ΧΡΗΣΤΟΒΑΣΙΛΗΣ
Λόγιος
ΜΙΛΤ. ΠΑΝΤΑΖΗΣ
Υφηγητής Πανεπιστημίου
ΧΡ. ΧΡΟΝΗΣ
Υπολοχαγός Οικονομικού
ΠΕΡ. ΚΑΡΑΠΑΝΟΣ
Δικηγόρος
ΧΡ. ΜΑΛΑΜΟΣ
Ταγματάρχης Μηχανικού
ΓΕΩΡΓ. ΓΑΓΑΡΗΣ
Δημοσιογράφος
ΑΥΓ. ΑΒΕΡΩΦ
Πολιτευτής

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
(ΑΝΑΣΥΣΤΑΣΙΣ)
1934

Έπίτιμος Πρόεδρος
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Όμότιμος Καθηγητής
τού Πανεπιστημίου Αθηνών
Άκαδημαϊκός

ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΠΡΟΕΔΡΟΙ

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΒΛΑΧΟΣ
Ό από Ίωαννίνων Αρχιεπίσκοπος
Αθηνών και πάσης Ελλάδος
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΟΥΜΑΣ
Γεν. Διευθυντής ΣΠΑΠ
ΑΝΤΩΝΙΟΣ Κ. ΠΑΛΗΣ
Στρατηγός
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΑΛΑΝΟΣ
Άκαδημαϊκός
ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΚΑΛΛΙΑΦΑΣ
Καθηγητής Πανεπιστημίου
ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΡΙΚΚΑΛΙΝΟΣ
Άκαδημαϊκός
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΑΒΑΡΕΤΟΣ
Δικηγόρος - Δημοσιογράφος

“ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ” ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ - ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ - ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΑ - ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ: δδός Μαυρομιχάλη 7
ΑΘΗΝΑ Κ.Α. 10679
ΤΗΛ. 36.21.651

Υπεύθυνος σύμφωνα με τό Νόμο:
ΑΛΕΞ. Χ. ΜΑΜΜΟΠΟΥΛΟΣ
Άγία Παρασκευή Άττικής - Τερψιθέας 64
Κ.Α. 15341
Τηλ. 6399.783

Τυπώνεται και άποστέλλεται με άυτοπροαί-
ρετη συνδρομή 1000 δραχμών τό χρόνο.

Φωτογράφηση - Μοντάζ
ΑΦΟΙ ΠΙΝΑ
ΒΑΛΤΕΤΣΙΟΥ 45
ΤΗΛ. 3636180

“ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ”

ΔΕΛΤΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΕΤΟΣ ΙΓ΄	ΤΕΥΧ. 128	ΜΑ·Ι·ΟΣ 1987	Γραφ.: Μαυρομιχάλη 7·106.79 Ἀθήνα Τηλ. 36.21.651 — 63.99.783
----------	--------------	--------------	---

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Ἐκθεση Πεπραγμένων ἔτους 1986	169
Ἔρανος στήν ἱστορική ἔρευνα 1940—41. Θ. Παπαθανασιάδη	175
Ι. Πολιτάκου	177
Γιάννη Πινδέα. Γιαννώτικο «Μαιευτικόν Κατάστημα»	180
Μάνθου Οἰκονόμου. Οἱ Ἑβραῖοι κλπ.	181
Φιλολογικά - Καλλιτεχνικά Πορτραῖτα — Κυρ. Ρόκος	182
Γῆς Συντάξεως. Ἡπειρωτική Πνευματική Ζωή καί Κίνηση	184
Ἡπειρωτικά Βιβλία	188
Ἐσωτερική Ζωή καί Κίνηση	195

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ :

Γ. Μπρουζιώτης — Γ. Κατσαρός
Κωλέττη 4, 106 81
Τηλ. 360.38.20, ΑΘΗΝΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ

ΕΤΟΥΣ 1986

Κατά τή Γεν. Συνέλευση

τῆς 29 Ἀπριλίου 1987

Κύριοι Ἑταῖροι

Σύμφωνα μέ τίς διατάξεις τοῦ Καταστατικοῦ μας ἔρχεται τὸ Δ. Σ. νά λογοδοτήσει ἐνώπιόν σας γιά τὰ «Πεπραγμένα» τοῦ παρελθόντος ἔτους 1986.

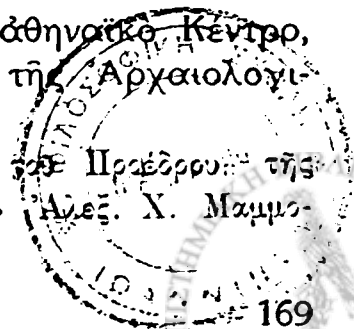
Καί κατά τὸ λήξαν ἔτος ἐξελίχθηκε τὸ ἐκπολιτιστικό καί πνευματικό πρόγραμμα τῆς Ἑταιρείας σύμφωνα μέ τήν παράδοση, στοὺς τομεῖς τῆς δραστηριότητάς της.

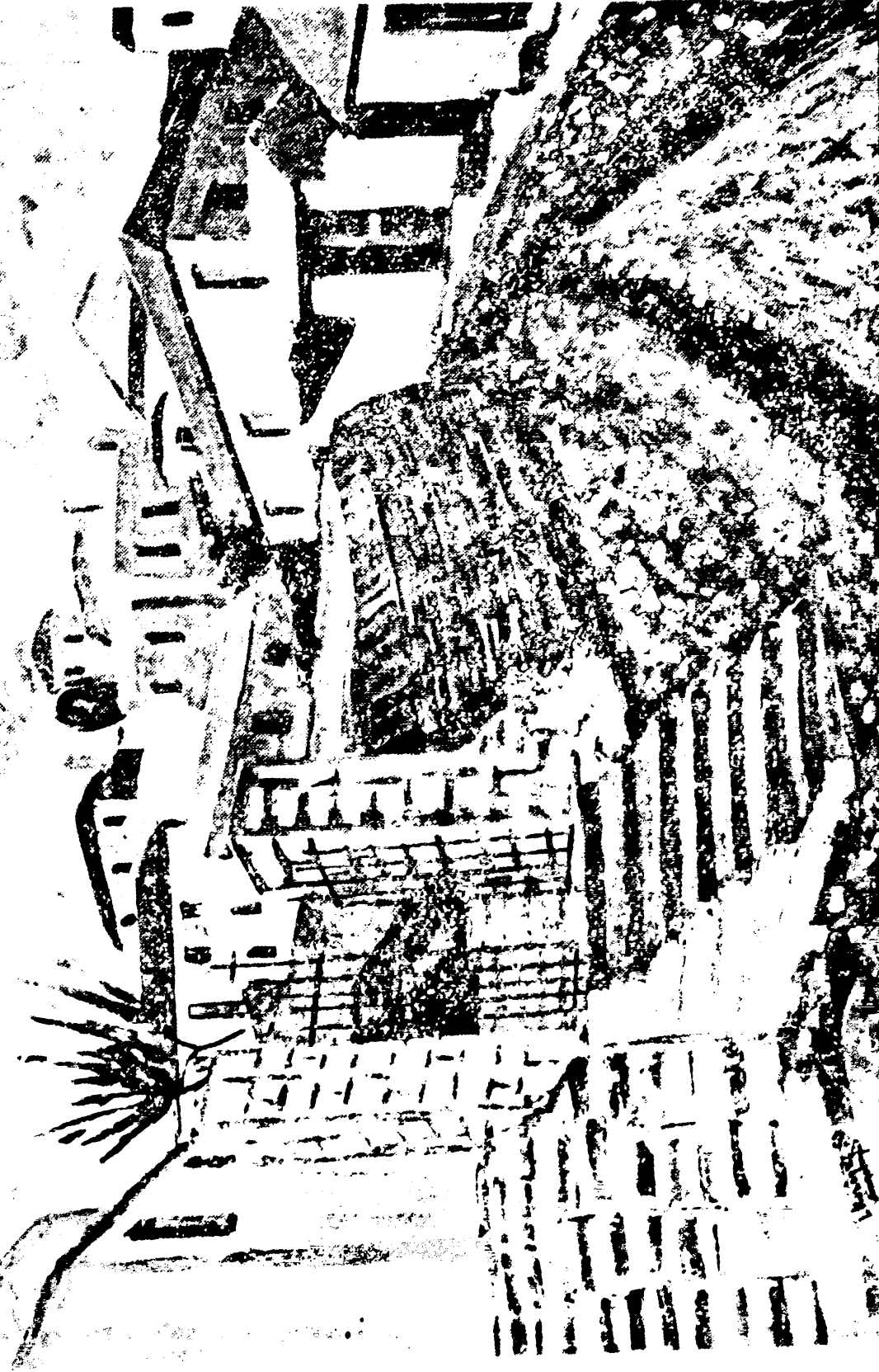
Α΄ ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ

Στήν ἐκτέλεση τοῦ προγράμματος τῶν διαλέξεων παρητηροῦμε μία ὑποβάθμιση ὀφειλόμενη σέ αἰτία ἀνεξάρτητα ἀπὸ τή θέλησή μας.

Κατ' ἀρχήν τὸ ἀθηναϊκό Κέντρο, ὅπου ἡ αἴθουσα τῆς Ἀρχαιολογίας

(Συνετάχθη ὑπὸ τῆς Προεδρείου τῆς «Ἡπειρ. Ἑταιρείας» Ἀλεξ. Χ. Μαυροπούλου).

Γιάννη Καλέφα — Σταυροσκιάδη

κῆς Ἑταιρείας, χρόνο μὲ τὸ χρόνο γίνεται δυσπρόσιτο ἀπὸ λόγους συγκοινωνίας καὶ μάλιστα θραδυνές ὄρες. Αὐτὸ ἔχει ἀντίκτυπο στὴν προσέλευση Ἀκροατῶν, πού ἐπίσης χρόνο μὲ τὸ χρόνο λιγοστεύουν. Αὐτὸ μᾶς γεννάει μελαγχολία, ἂν θυμηθοῦμε τὶς παλιές πρὸ εἰκοσαετίας δόξες τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας μὲ τὴν ἀθρόα προσέλευση Ἑπειρωτῶν, πού οἱ διαλέξεις τῆς Ἑπειρωτικῆς Ἑταιρείας ἀποτελοῦσαν Ἑπειρωτικὸ πνευματικὸ Ἐντευκτήριο.

Λιγοστεύει ἐπίσης ὁ ἀριθμὸς τῶν θεμάτων, ἂν θυμηθοῦμε ὅτι ἀπὸ τὸ 1961 μέχρι τέλους τοῦ 1986 ἔχομε ἐπεξεργασθεῖ 270 Ἑπειρωτικὰ θέματα ἀπὸ τὴν Ἱστορία, Λαογραφία, καὶ Λογοτεχνία τῆς Ἑπείρου.

Ἐξ ἄλλου πρόβλημα ἀντιμετωπίζουμε καὶ στὴν ἐξεύρεση ἱκανῶν ὁμιλητῶν.

Ἡ πρώτη ὁμιλία τοῦ ἔτους 1986 ἔγινε στὶς 17 Φεβρουαρίου ἀπὸ τὴν Φιλολόγο - Ἱατρὸ κυρία Ἀγλαΐα Μπίμπη - Παπασπυροπούλου μὲ θέμα: Λαϊκὴ Ἱατρικὴ στὴν Ἑπείρο.

Ἡ δευτέρα ἔγινε στὶς 12 Μαρτίου 1986 ἀπὸ τὸν Μουσικολόγο κ. Μάρκο Φιλ. Δραγούμη μὲ θέμα: Ἑπειρωτικὴ Δημοτικὴ Μουσικὴ ἀπὸ τὴ Συλλογὴ τῆς Μέλπως Μερλιέ (1930).

Ἡ τρίτη ἔγινε στὶς 21 Ἀπριλίου 1986 ἀπὸ τὸν Καθηγητὴ τοῦ Πανεπιστημίου κ. Βασίλ. Σφυρόερα μὲ θέμα: Ἰωάννης

Κωλέττης ὁ ἀμφιλεγόμενος Ἑπειρωτῆς πολιτικός.

Βέβαια γιὰ τὸν Ἰωάν. Κωλέττη ἔχουν γίνε κι ἄλλες στὴν Ἑταιρεία, μιά ἀπὸ τὸν μακαρίτη Πρόεδρο τῆς Ἑταιρείας Γεώργιο Βαθάρετο, κυρίως, γιὰ τὸ νομοθετικὸ του ἔργο, τυπωμένη μάλιστα στὶς ἐκδόσεις τῆς Ἑταιρείας μὲ τὸν ἀριθμὸ 10) 1966.

Ὅμως, ὅπως ὀρθὰ «ἀμφιλεγόμενο» τὸν χαραχτήρισε ὁ κ. Σφυρόερας γιὰ τὸν Κωλέττη μπορούσαν νὰ γίνουν περισσότερες τῆς μιᾶς.

Ἡ τέταρτη κατὰ σειρά ὁμιλία ἔγινε στὶς 7 Μαΐου 1986 ἀπὸ τὸ Φιλολόγο Καθηγητὴ κ. Κώστα Βλάχο μὲ θέμα: Τὸ ἀνεκδοτὸ Ἀρχεῖο τοῦ Γαλλικοῦ Ὑποπροξενείου τῆς Ἀρτας 1815-1817.

Τὸ Δ. Συμβούλιο τῆς Ἑταιρείας ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνη της πρὸς τὴν κυρία Ἀγλαΐα Μπίμπη - Παπασπυροπούλου, τὸν κ. Μάρκον Δραγούμη, τὸν καθηγητὴν κ. Βασ. Σφυρόερα καὶ τὸν ἐπίσης καθηγητὴν κ. Κώσταν Βλάχον, πού ὄχι μόνο μὲ προθυμία καὶ ἀφιλοκέρδεια, ἀλλὰ καὶ μὲ οικονομικὲς θυσίες γιὰ ἔξοδα μετακινήσεως ἀπὸ τὶς ἔδρες τους ἔτρεξαν νὰ συντρέξουν τοὺς πνευματικοὺς σκοποὺς τῆς Ἑταιρείας καὶ νὰ στηρίξουν τὴν ἐκτέλεση τοῦ προγράμματος αὐτῆς.

Β' ΔΕΛΤΙΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΕΩΣ

Σὲ ἀνοδικὴ πορεία πάντα εὐρί-

σκεται τὸ περιοδικὸ τῆς Ἑταιρείας. Ἐξέδωκε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 12 τεύχη μὲ τὸ γνωστὸ πολυχρωμο ἐξώφυλλο περιέχον ἓνα φωτογραφικὸ θέμα τοῦ Ἑπειρωτικοῦ χώρου, τὰ καθιερωμένα ἔνθετα μὲ τὸν τίτλο «Ἑπειρος Εἰκονογραφημένη» μὲ 8—16 φωτογραφίες περιοχῆς Κονίτισης, Ζαγοροχωρίων, Ἄρτας συνέχεια τῶν περιφερειῶν Πρεβέζης, Θεσπρωτίας, Πωγωνίου, πού περιελήφθησαν στὰ προπερσυνὰ τεύχη.

Ἡ ἐντυπωσιακὴ εἰκονογράφηση γιὰ ὄλα τὰ ἑπειρωτικὰ διαμερίσματα ἀποτελεῖ μιὰ πρωτοτυπία πολυσυζητημένη στοὺς καλλιτεχνικοὺς καὶ πατριωτικοὺς κύκλους.

Πλὴν τῶν ἐνθέτων εἰκόνων δημοσιεύονται πάντοτε καὶ εἰκόνες σχετικὲς πρὸς τὴν ἄλλη ὕλη τοῦ Περιοδικοῦ. Δημοσιεύεται ἐπίσης στὴ δευτέρη σελίδα κάθε τεύχους εἰκόνα ἀπὸ τὸν Ἑπειρωτικὸ Εἰκαστικὸ Χῶρο ἔργων Ἑπειρωτῶν Ζωγράφων καὶ Καλλιτεχνῶν ἢ ἱστορικῶν κτηρίων.

Εἰδικὰ τὸ τεύχος Ἀπριλίου 1986 κατὰ τὸ πλεῖστον μέρος αὐτοῦ εἶναι σὲ πλούσια ἐγχρωμὴ εἰκονογράφηση ἀφιερωμένο στὸ καλλιτεχνικὸ ἔργο τοῦ Ἑπειρωτῆ ζωγράφου Κώστα Μαλάμου, ὁ ὁποῖος καὶ ἀνέλαβε τὸ ἰδιαίτερα μεγάλο κόστος αὐτῆς. Πρὸς τοὺς ἀποστολεῖς τοῦ φωτογραφικοῦ ὕλικου ἐκφράζεται ἡ εὐγνωμοσύνη τῆς Ἑταιρείας.

Τὸ περιοδικὸ φιλοξένησε ἄρθρα, αὐτοτελεῖς μελέτες, ἀναμνήσεις, περιγραφὰς πολλῶν συνεργατῶν

μας, ὅπως τῶν Μιχ. Πετροχείλου, Ἄρ. Δημητριάδη, Κ. Παπαγγέλη, Κ. Ντούλα, Στάθ. Λαμπρίδη, Ἄλεξ. Μαμμοπούλου, Ν. Ρεμπέλη, Σπύρ. Μαντᾶ, Γ. Σταμάτη, Ἀναστ. Παπαγγέλη, Πύρρου Ρούτση, Γ. Χρηστίδη, Π. Κυριαζῆ, Κ. Φαφαλιοῦ, Ἐρμ. Μουδοπούλου, Π. Φρόντζου, Ἄν. Μπουρατζῆ - Θῶδα, Ἄν. Εὐθυμίου, Χρυσ. Ζιτσαίας, Χρ. Γκούβη, Γ. Πινδέα, Ν. Σκόπα, Φ. Σαφαρίκα, Γ. Στεργίου, κατὰ τὴ χρονολογικὴ σειρὰ τῆς δημοσιεύσεως τῆς συνεργασίας.

Ἐδημοσίευσεν ἐπίσης ἀνέκδοτες ἐργασίες ἐκλιπόντων Ἑπειρωτῶν ὅπως τῶν Λ. Γκαναθία, Β. Βεσποπούλου, Ἄθαν. Παπαχαρίση, Παν. Μαυρογιάννη, Λέοντα Μελᾶ, ναυάρχου Ἄλ. Σακελλαρίου, Ἄλεξ. Πάλλη.

Πρὸς τοὺς ζώντας ἐξ αὐτῶν ἐκφράζει ἡ Ἑταιρεία τὴν εὐγνωμοσύνη της καὶ τιμᾶ τὴ μνήμη αὐτῶν, πού ἀφῆκαν τὴν παροῦσα ζωὴ κληροδοτώντας πνευματικὸ ἔργο.

Ἐνδιαφέρουσες φάσεις προσλαμβάνει ἡ ἀναμνηστικὴ ἀρθρογραφία γύρω ἀπὸ τὸ Ἔπος τοῦ ἄ40 πού κατ' ἔθος τὸ περιοδικὸ τῆς Ἑταιρείας ἀσχολεῖται στὰ φθινοπωρινὰ τεύχη. Μὲ ἀφορμὴ τὴν ἀναδημοσίευση ἀποσπασμάτων ἀπὸ τὰ πολεμικὰ τους ἡμερολόγια τῶν κυρίων Σπύρ. Χρηστίδη καὶ Ἰωάν. Νικολαΐδη ἀκολούθησαν συζητήσεις, πού πυροδοτήθηκαν ἀπὸ τὸν Ἀντιστράτηγο κ. Θρ. Τσακαλῶτο μὲ δικές του ἀναμνήσεις καὶ κρίσεις μὲ ἐπακόλουθο νὰ λάβουν μέρος οἱ Ὑποστράτηγοι κύριοι Χρ. Φασόης καὶ Μιχ. Σούλης καθὼς καὶ οἱ λαβόντες

μέρος στις επιχειρήσεις του Έλληνοϊταλικού πολέμου κύριοι Κων. Άναγνωστόπουλος, Γ. Μπότσης, Βασ. Άρχιμανδρίτης, Λ. Ψαρράς.

Ίδιαίτερη αίσθηση προκάλεσε άνέκδοτη μελέτη του άειμνήστου στρατηγού Παν. Μαυρογιάννη περί τών επιχειρήσεων του Έλληνοϊταλικού Πολέμου άνευρεθείσα στο Άρχείο του Προέδρου της Έταιρείας, πού προκάλεσε συνέχιση τών συζητήσεων.

Μεταξύ τών «άρχειακών κειμένων» θά σημειώσουμε τή δημοσίευση άγνωστων έν πολλοίς στοιχείων της οικονομικής και κοινωνικής ζωής τών τελευταίων χρόνων της Τουρκοκρατίας (1909) στην Ήπειρο άπό τήν Έπιθεώρηση ANNUAIRE ORIENTAL καθώς και μιās άνέκδοτης μελέτης λαογραφικής, τοπογραφικής για τά Γιάννινα του συνεργάτη μας κ. Κων. Φωτοπούλου μέ σπάνιες φωτογραφίες άπό τά Γιάννινα.

Τής λαμπρής αúτης μελέτης έκρινε τó Δ.Σ. της Έταιρείας νά εκδώσει και άνάτυπα προς διανομή στους φιλόστορες και φίλους της πόλης.

Γ' ΒΡΑΒΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Καθώς είναι γνωστό ή Έταιρεία για τó έργο της έχει βραβευθεί άπό τήν Άκαδημία Άθηνών και άπό τήν Ίστορική και Έθνολογική Έταιρεία.

Ή Πανηπειρωτική Συνομοσπονδία Έλλάδος, συνισταμένη τών επί μέρους Ήπειρώτικων Άδελφοτή-

των, συνηθίζει κατά τήν πολυάνθρωπη κατ' έτος τελετή της πίτας νά βραβεύει άτομα και οργανώσεις, πού προσφέρουν «έξαιρετικές υπηρεσίες στη γενέτειρα Πατρίδα».

Στις δύο προηγούμενες διακρίσεις προστίθεται και ή άπό μέρος της Συνομοσπονδίας προς τήν Ήπειρωτική Έταιρεία άπονομή διπλώματος «για τις έξαιρετικές υπηρεσίες» καθώς και ή επίδοση μεταλλίου στον Πρόεδρο αúτης «για τήν προσφορά του στην πολιτιστική πνευματική άνάπτυξη της Ήπείρου».

Κατά τήν τελετή τó έργο της Έταιρείας παρουσίασε ή καλλιτεχνική Συνεργάτισσα της Πανηπειρωτικής, ποιήτρια κ. Άννα Θώδα - Μπουρατζή μέ ένάργεια και λυρικούς τόνους, ένω ó Πρόεδρος της Πανηπειρωτικής κ. Ντίνος Ζήκος παρέδωσε το μετάλλιο και το δίλωμα. Τα σχετικά δημοσιεύονται στο τεύχος 115 του Άπριλίου 1986.

Ή Έταιρεία αισθάνεται ίκανοποίηση για τήν αναγνώριση, πού της γίνεται.

Δ' ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Και κατά τó λήξαν έτος 1986 ή Έταιρεία έκτός της συνεχούς και άδιάλειπτης έκδοσης του μηνιαίου Δελτίου της εξέδωσε και δύο άκόμα βιβλία, πού άποτελούν προσφορά στην Ήπειρωτική Γραμματεία.

Τό ένα είναι «Ή Πόβλα και ó Εύεργέτης της Σπύρος Στ. Τσίγκος» του συναδέλφου μας Γιώργου Κούνδουρου και τó άλλο είναι αúτο πού μνημονεύθηκε ήδη, τά «Γιάννινα»

του κ. Κώστα Φωτοπούλου.

Ο κ. Γ. Κούνδουρος συνέγραψε τις παραδόσεις της γενέτειράς του Πόβλας Θεσπρωτίας, και έξιστόρησε τις εϋεργεσίες του Σπύρου Τσίγκου, πρὸς αὐτή. Καὶ ἡ «Πόβλα» καὶ τ' «Ἄλλοτινὰ κι ἀξέχαστα», ἡ λαογραφικὴ μελέτη του τοῦ 1985 ἀποτελοῦν δύο ἀξιόλογες ἐκδόσεις, πὺ δοκιμάζουν κυκλοφοριακὴ ἐπιτυχία γιὰ τὴν ἀξία τους. Ἐντάχθηκαν στὸ CORPUS τῶν Ἐκδόσεων τῆς Ἑταιρείας.

Ἐκόστισε ἡ τυπογραφικὴ τους ἐμφάνιση 1.150.000 δρχ., ποσὸν πὺ γενναιόδωρα κατέβαλε ὁ συγγραφέας καὶ ἐδῶρησε στὴν Ἑταιρεία, ὡστε αὐτὴ νὰ ὠφεληθεῖ ἀπὸ τὴν πώληση τῶν ἀντιτύπων τους.

Ἡ «Ἑπειρωτικὴ Ἑταιρεία» ἐκφράζει πρὸς τοὺς Συναδέλφους Δωρητὲς κυρίους Γ. Κούνδουρον καὶ Κ. Φωτόπουλον τὴν εὐγνωμοσύνη της.

Ε' ΤΟ Β' ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Καθὼς θὰ θυμᾶσθε ἀπὸ τὴν περυσινὴ Λογοδοσία ἔναντι τοῦ συνολικοῦ τιμήματος δρχ. 945.000 πὺ ἐκόστισε ἡ ἀγορὰ τοῦ β' ἰσογείου Διαμερίσματος τῆς Ἑταιρείας εἶχε εἰσπραχθεῖ τὸ ποσὸν τῶν δρχ. 746.000. Γιὰ νὰ κλείσει ὁ λογαριασμὸς ὑπολείπονταν νὰ εἰσπραχθοῦν ἀκόμη 200.000. Καὶ ἐπεραίναμε τότε λέγοντας πρὸς «ὕμᾶς» ὅτι τὴν εἰσπραξη τοῦ ὑπολοίπου αὐτοῦ ἀνελάμβανε ὁ πατριωτισμὸς τῶν Ἑπειρωτῶν. Ἡ προσδοκία μας ἐκείνη δικαιώθηκε ἀμέσως στοὺς δύο πρώτους μῆνες Ἰανουάριο καὶ Φεβρου-

άριο τοῦ 1986 πὺ ἔναντι τῶν διακοσίων χιλιάδων εἰσπράξαμε τριακόσιες ὀγδόντα χιλιάδες. Ἡ διαφορὰ ἐμφανίζεται στὸ περίσσευμα τοῦ ἐφειντοῦ Ἀπολογοισμοῦ.

ΜΝΗΜΗ ΕΓΧΑΡΑΚΤΗ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ

Κατὰ τὸν παρελθόντα χρόνο 1986 καὶ τὸ Α' τρίμηνο τοῦ 1987 ἔφυγαν ἀπὸ ἀνάμεσά μας διακεκριμένοι Ἑπειρωτὲς Μέλη τῆς Ἑταιρείας καὶ Φίλοι τῆς Ἑπείρου.

ΦΡΟΣΩ ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ

Ἀπὸ τὸ Τσεπέλοβο τοῦ Ζαγορίου, κόρη τοῦ Ἰατροῦ Λιάπη ἡ ἀξέχαστη Φρόσω Ἰωαννίδου ἐμπνευσμένη μὲ τὰ παλιὰ ἰδανικὰ Ἑπειρώτισσα. Ἡ προσφορὰ της στὸ κοινωνικό ἔργο τῆς πατρίδας της θὰ παραμείνει ἀνεκτίμητη. Ἀπὸ τὰ ἀργαλειὰ καὶ τὰ σαμαροσκοῦτια μὲ τὴν Ἀγγελικὴ Χατζημιχάλη, ὡς τοὺς ἡρωῖσμοὺς τῶν Γυναικῶν τῆς Πίνδου τοῦ '40 συνεχῆς ἡ παρουσία της στὸν Ἑπειρωτικό χῶρο. Πραγματικὴ τοῦ Ζαγορίου Μάνα. Πανταχοῦ παροῦσα. Πρώτη στὸ χορὸ καὶ πρώτη στὴ δράση. Πρώτη στὴν Ἑπειρωτικὴ Μαγειρικὴ καὶ τὰ Γιαννιώτικα σελκέρια τῆς τουρκοηπειρωτικῆς Ζαχαραπλαστικῆς της. Πρώτη καὶ πρωτότυπη σὲ ἐμπνεύσεις. Πῶς νὰ τὴν λησμονήσουμε; Πορευτήκαμε παράλληλα. Μᾶς συνέδεσε ἡ κοινὴ γνωριμία μὲ τὴ Χατζημιχάλη. Ἀγαποῦσε καὶ ἐκτιμοῦσε τὸ ἔργο τῆς Ἑταιρείας.

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὸ ἐπόμενο)

ΕΡΑΝΟΣ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΑ ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ 1940-41

Ἀπάντηση τοῦ Ἀντιστρατήγου κ. Θ. Παπαθανασιάδη

ΣΗΜ. Α.Χ.Μ.: Στὸ τεύχος τοῦ Δελτίου τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου 1986 δημοσιεύτηκε ἀνέκδοτο ἄρθρο τοῦ ἀειμνήστου στρατηγοῦ Παν. Μαυρογιάννη γύρω ἀπὸ τὶς Ἐπιχειρήσεις τοῦ Πολέμου 1940—41. Διακρίβεται στὸ ἀφῆγημα ἐκεῖνο διάλογος μεταξὺ τῶν ταγματάρχη Παν. Πετρουσοπούλου καὶ Συν/ρχη Πετσοπούλου.

Γιὰ τὴν ἀκρίβεια τοῦ διαλόγου ἐκεῖνου ὁ ὑποστράτηγος ἐ.ἀ. κύριος Ἰωάννης Καταδήμας μὲ ἐπιστολή του, πρὸ δημοσιεύεται στὸ τεύχος Φεβρουαρίου 1987, μᾶς συνιστᾷ νὰ ζητήσουμε ἐπιβεβαίωση ἀπὸ τοὺς παρόντες τότε στὴ σχετικὴ συζητήσια, στρατηγούς σήμερα, κυρίως Θ. Παπαθανασιάδη καὶ Ἰ. Πολιτάκον, Ἐπιτελεῖς τότε στὸ Γεν. Στρατηγεῖο.

Τοῦτο καὶ ἐπράξαμε ἀφοῦ ἐστείλαμε καὶ στοὺς δύο τὸ σχετικὸ ἄρθρο τοῦ Παναγ. Μαυρογιάννη.

Δημοσιεύουμε ἐν συνεχείᾳ τὶς μαρτυρίες τοὺς σὺν ἔρανο στὴν ἱστορικὴ ἔρευνα τῶν ἀξιωμανημονεϊκῶν ἐκεῖνων γεγονότων.

Περιοδικὸν «Ἡπειρωτικὴ Ἐταιρεία»,
Μαυρομαχάλη 7, Ἀθήνας 106 79
Ἀθήναι 5 Ἀπριλίου 1987

Κύριε Διευθυντά,

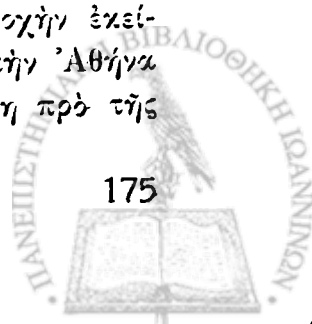
Ἐλάσα γνώση τῆς ἐξιστόρησης ἀπὸ τὸν ἀειμνήστο στρατηγὸ Μαυρογιάννη τοῦ ἀ-

γῶνος τῆς VIII Μεραρχίας τὸ 1940—41, πρὸ ἀναγράφεται στὸ περιοδικόν σας τοῦ Ὀκτωβρίου 1986, τὸ ὁποῖο εἶχατε τὴν κλιωσύνη νὰ μοῦ ἀποστείλητε.

Ἐπηρετοῦσα τότε μὲ τὸ θαθμὸ τοῦ Ταγματάρχη στὸ γραφεῖο Ἐπιχειρήσεων τοῦ Ἀρχιστρατήγου καὶ ἐκτελοῦσα χρέη Ἐπτελοῦς Συνδέσμου τοῦ Ἀρχιστρατήγου μὲ τὶς μαχόμενες Μονάδες καὶ ὡς ἐκ τούτου ἔχω νὰ θίξω τὰ ἑξῆς:

—Δὲν ἀπέχουν τῆς ἀκρίβειας τὰ ὅσα ἐξιστορεῖ γιὰ τὸν ἐνδοξὸ ἀγῶνα τῆς VIII Μεραρχίας ὁ ἀειμνήστos στρατηγός. Πρόσθετω, ὅτι εἶχε σχηματισθεῖ τότε ἡ γνώμη μεταξὺ τῶν ἰθυόντων, πῶς μέγα μέρος τῶν ἐπιτυχιῶν τῆς Μεραρχίας, τόσο στὴ προπαρασκευή, ὅσο καὶ στὴ διεξαγωγή τοῦ ἀγῶνος, ὀφειλόταν πρὸς ἰκανότητες τοῦ τότε συνταγματάρχη Μαυρογιάννη παρὰ τὸ πλεονὲς τοῦ ἐπίσης ἰκανοῦ Διοικητοῦ Μεραρχίας, ἀειμνήστου στρατηγοῦ Κατσιμήτρου.

—Στὴν περιγραφὴ ὁμοῦ τῶν ἐξελίξεων τοῦ εἰσελθόντος εἰς τὸν τομέα τῆς Μεραρχίας Α' Σώματος Στρατοῦ, ὁ ἀειμνήστos στρατηγός Μαυρογιάννης ἐκθέτει καὶ συμπεραίνει τὰ ἑξῆς: «Ἀλλὰ πῶς νὰ ἐλέγξῃ τὸ Α' Σῶμα Στρατοῦ. Ἐπὶ τόπου οὐδεὶς ἄλλος ἐκτὸς τοῦ θεοῦ» καὶ συνεχίζει: «Ποῦ ἦτο ὁ Παπάγος τὴν ἐποχὴν ἐκείνην 1940. Ἡ θέσις του ἦτο στὴν Ἀθήνα ἢ εἰς τὴν Ἡπειρον ἵνα ἐλέγξῃ πρὸ τῆς

κοινοποιήσεως τὰς διαταγὰς τοῦ Σώματος Στρατοῦ;»

Νὰ μοῦ ἐπιτραπῆ νὰ διαφωνήσω ὡς πρὸς τὴν ἀκρίβειαν τῶν ἀνωτέρω. Στὴν ἐποχὴ ποῦ ἀναφέρεται ὁ ἱσπρατηγὸς Μαυρογιάννης, ὁ Ἀρχιστράτηγος δὲν διηύθυε μόνον ἐπιχειρήσεις στὴν Ἡπειρο, ἀλλὰ καὶ στὸ Γράμμο καὶ στὴ Δυτικὴ Μακεδονία. Γιὰ τὸ Α' Σῶμα τὸν κατατόπιζε ὁ ἐπὶ τόπου παρακολουθῶν ἐπιτελὴς σύνδεσμος τοῦ ἀντισυνταγματάρχη Λάϊος καὶ ὅπως γράφω κατωτέρω ἔλαβε μέτρα γιὰ τὰ σφάλματα τοῦ Σώματος Στρατοῦ, μεταδὼς ἐπὶ τόπου. Βραδύτερον μάλιστα στὶς 15 Δεκεμβρίου, ποῦ τακτοποιήθηκα ἢ κατὰστασις ἐστὶν περιοχὴ Κορυτσᾶς — Γράμμου, ὁ Ἀρχιστράτηγος ἐγκαταστάθηκε στὰ Ἰωάννινα μὲ τακτικὸν Στρατηγεῖο, καὶ ἀρχὰς Φεβρουαρίου, ἀφοῦ ἐγκατέστησε τμημα Στρατιᾶς στὰ Ἰωάννινα, λόγῳ τοῦ ὅτι ἀπειλούμεθα μὲ Γερμανικὴ ἐπίθεση, ἐπανῆλθε εἰς Ἀθήνας γιὰ νὰ διευθύνει τὸν ἀγῶνα ἀπὸ τὸν Ἔβρο μέχρι τὸ Ἴονιο.

— Τέλος τὸ ἀναφερόμενο μὲ τὴν ἀφίξη τοῦ στρατηγεῖου τοῦ Α' Σώματος στὸ Βοτογόσι καὶ τὴ κάτωθι στιχομυθία τοῦ τότε Ἐπιτελάρχου τοῦ Σώματος μετὰ τοῦ Ταγματάρχου Πετρούσοπουλου «ἄς ἠτηθῶμεν» καὶ ὅτι κατὰ τὴν ἀντίληψη τοῦ Πετρούσοπουλου «Πῆγε ἐστὶν Μεραρχία νὰ τὴν ἐμφυχῶσει μὲ τίς ἀπόψεις τῶν Ἀθηναίων «Νὰ ρίψωμεν μερικὲς βόιδες γιὰ τὴ τιμὴ τῶν ὅπλων» μοῦ προσένησε κατὰ πλῆξιν καὶ λύπην. Ἀπορῶ πῶς ὁ ἱκανὸς καὶ γενναῖος μαχητὴς Μαυρογιάννης παρασύρθηκε νὰ περιγράψει μιὰ ἄστοχη ἐπίκριση, ποῦ δὲν ἀνταποκρινόταν στὴν πραγματικότητά, ἀφοῦ ὁ ἴδιος ἐχθῆται: στὸ διήγημά του τὴν πορεία ἐνὸς ἀγῶνος, ποῦ διεξαγόταν ὅσῃ προπαρασκευῆς καὶ σχεδίων ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς εἰρήνης καὶ

μνημονεύει μάλιστα παρεμβάσεις καὶ ἐνισχύσεις τοῦ Γενικοῦ Στρατηγεῖου, ὅχι βέβαια γιὰ νὰ ριχτοῦν μερικὲς βόιδες γιὰ τὴ τιμὴ τῶν ὅπλων, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἀντιμετωπιθεῖ σκληρὰ ἕνας ἰσχυρὸς ἀντίπαλος.

Οἱ ἐπικρίσεις αὐτὲς δὲν εὐσταθοῦν, ἀν ἐξετάσουμε ποιὲς ἦταν οἱ συνθήκες καὶ ἡ ἐξέλιξη τῆς πολεμικῆς καταστάσεως, ὅταν συναντήθηκε ὁ ἀείμνηστος Ἐπιτελάρχης τοῦ Α' Σώματος Στρατοῦ τότε συνταγματάρχης Πετρίδης μὲ τὸν Ταγματάρχη Πετρούσοπουλὸν στὸ στρατηγεῖο τῆς VIII Μεραρχίας καὶ συνεζήτησαν τὰ ἀναγραφόμενα ἀνωτέρω.

α) Εἶχεν ἀναχαιτισθεῖ ὁ ἐχθρὸς στὴ τοποθεσία Ἐλαίας (Ἡλείου) καὶ ἄρχισαν τοπικὰ ἐπιθετικὰ ἐγχειρήματα, ὅρισκόταν σὲ προπαρασκευὴ καὶ ἐξέλιξη εὐρεῖα ἐπιθετικὴ ἐνέργεια γιὰ τὴν κατάληψη τῆς Κορυτσᾶς καὶ ἐξασφάλιση τῆς ἀρτηρίας Ἰωαννίνων - Ἐρσέκας - Κορυτσᾶς, ἀπὸ τὰ Γ' καὶ Β' Σώματα Στρατοῦ μὲ ἐπικεφαλῆς τὸ Τμημα Στρατιᾶς Δυτικῆς Μακεδονίας.

β) Τὸ Α' Σῶμα Στρατοῦ εἰσερχόταν στὸν ἀγῶνα στὸ μέτωπο τῆς VIII Μεραρχίας στὴν Ἡπειρο μὲ σχέδια καὶ ὁδηγίες τοῦ Γενικοῦ Στρατηγεῖου καὶ μὲ κυρίαν προσπάθειαν νὰ ἀπωθήσει τὸν ἐχθρὸν καὶ νὰ καταλάβει τὴν ΑΓΛΩΝΑ.

γ) Ὀλίγες ἡμέρες βραδύτερον στὶς 21 Νοεμβρίου καταλήφθηκε ἡ Κορυτσᾶ, ἐλευθερώθηκε ἡ ἀρτηρία ΕΡΣΕΚΑΣ — ΚΟΡΥΤΣΑΣ καὶ στὶς 28 Νοεμβρίου ὁ Ἀρχιστράτηγος, συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν διευθυντὴ τοῦ γραφείου Ἐπιχειρήσεων ἀείμνηστο συνταγματάρχη τότε Κιτριλάκη καὶ τὸν ὑποφαινόμενον, ἐπισκέφθηκε ἀρχικὰ τὸ μέτωπο τοῦ Α' Σώματος Στρατοῦ καὶ κατόπιν τὰ μέτωπα Β' καὶ Γ' Σωμάτων Στρατοῦ.

Σε σύσκεψη στο καταφύγιο ΕΛΑΙΑΣ της VIII Μεραρχίας, παρόντων των Διοικητών του Α' Σώματος Στρατού και Μεραρχιών του, ο Αρχιστρατήγος διεπίστωσε άδικαιολόγητη βραδύτητα και κακή σύλληψη του έλιγμού του Α' Σώματος Στρατού και αντικατέστησε άμέσως το Διοικητή του διά του αντιστρατήγου Κοσμᾶ:

Κατόπιν όλων αὐτῶν πῶς εἶναι δυνατόν νὰ φαντασθεῖ καὶ ὁ πλέον ἀνόθεος σπᾶ στρατιωτικὰ προβλήματα πῶς πραγματοποιήθηκαν οἱ ἀνωτέρω προσπάθειες, χωρὶς σχέδια, χωρὶς προπαρασκευή, χωρὶς ἀνωτέρα σύλληψη καὶ διεύθυνση τοῦ πολέμου καὶ ἀπλῶς οἱ κατευθύνσεις καὶ ἡ πρόθεση τῶν Ἀθηναίων (ἐννοοῦν τὸ Γεν.

Στρατηγεῖον) ἦσαν «νὰ ρίψουμε μερικές ὀδίδες γιὰ τὴν τιμὴ τῶν ὅπλων»!!

Ἄτυχῶς ὑπῆρξαν ἰδυσσευστῆμένοι καλοθελητές, κινούμενοι ἀπὸ ποταπὰ ἐλατήρια, πού διέδιδαν τίς κακόβουλες φήμες διαρκούντος τοῦ ἀγῶνος καὶ μετέπειτα με πρόθεση νὰ ἀμαυρώσουν καὶ παραμορφώσουν τὰ γεγονότα.

Ἐλπίζω, ὅτι ὁ ἱστορικός τοῦ μέλλοντος θὰ διευρευνήσει τὴν ἀλήθεια καὶ θὰ ἀποκαταστήσει τὸ κῶρος τῶν συντελεστικῶν τῆς διεθνῶς ἀναγνωρισμένης ἐθνικῆς ἐποποιίας στὰ βουνὰ τῆς θόρειας Ἠπείρου καὶ στὰ ὄχυρά τῆς Μακεδονίας.

Με ἐκτίμηση

Θ. ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ

Ἀντιστρατήγος ἐ.ἀ.

Ἀπάντηση τοῦ Ἀντιστρατήγου κ. Ἰ. Ποδιτάκου

Ἀθήνα: 4 Ἀπριλίου 1987
Κύριε Διευθυντά.

Σχετικῶς μετὰ τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ Ἐπιτελάρχου τοῦ Α' Σώματος Στρατοῦ πρὸς τὸν ταγματάρχην Πετροτσόπουλον, ὡς ἀναφέρονται ταῦτα εἰς σελ. 375 τοῦ τεύχους Ὀκτωβρίου 1986, θέτω ὑπ' ὄψιν σας τὰ ἑξῆς:

1) Αἱ ἀπόψεις τῶν Ἀθηναίων, δηλαδή τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Γενικοῦ Στρατηγεῖου, ἐκφράζονται διὰ τῶν Ὁδηγιῶν καὶ Διαταγῶν τοῦ Γενικοῦ Στρατηγεῖου ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐπιχειρήσεων. Οὕτω:

α) Τὴν 2α Νοεμβρίου, πρὶν ἀκόμη κριθεῖ ὁ ἀγὼν στὴν Ἠπειρο, τὸ Γενικὸ Στρατηγεῖο προσηγορεύει τὸ Γ' Σῶμα Στρατοῦ πρὸς ἐπιθετικὰ ἐπιχειρήσεις πρὸς κατάληψη τοῦ ὄρειου ὄγκου Μόροβα πού δεσπόζει τῆς Κορυτσᾶς, καὶ τὸ

Β' Σῶμα Στρατοῦ πρὸς τὸν ἄξονα Νεάπολις - Κόνιττα με σκοπὸ «εὐρεία» ἐνεργεῖαν κατὰ τῶν συγκοινωνιῶν τῶν εἰς τὸ θέατρον Ἠπείρου ἐνεργουσῶν δυνάμεων τοῦ ἐχθροῦ». (Α.Π. 13065) 2 Νοεμ. 40 διαταγὴ Γεν. Στρατηγεῖου).

β) Τὴ 5η Νοεμβρίου διέταξε τὸ Γ' Σ. Στρατοῦ νὰ ἐντείνῃ τὴν ἐπιθετικὴν του κίνηση με σκοπὸ τὴν κατάληψη τῆς Κορυτσᾶς (Α.Π. 13095) 5 Νοεμ. 40 διαταγὴ Γεν. Στρατηγεῖου).

γ) Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀποστολὴν τῆς VIII Μεραρχίας εἰς Ἠπειρον αἱ τελευταῖαι Ὁδηγίαι πρὸς αὐτὴν τοῦ Γενικοῦ Στρατηγεῖου πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐπιχειρήσεων καθώριζόν τὴν κάλυψιν τῆς Ἠπείρου ἐπὶ τῆς τοποθεσίας Ἐλαῖα - Καλαμᾶς, συγχρόνως δὲ ἐπιστήμαινον τὴν βασικὴν ἀνάγκην τῆς ἐξασφαλίσεως τῶν διαβάσεων Μετρίθου πρὸς Θεσσαλίαν. Αἱ

Ὁδηγίαι παρῆσαν ἐλευθερίαν ἐνεργείας εἰς τὸν διοικητὴν τῆς Μεραρχίας νὰ κρίνῃ καὶ ἀποφασίσῃ, ἀναλόγως τῆς ἐξελίξεως τῶν ἐπιχειρήσεων, ἐὰν θ' ἀνελάμβανε ἀποφασιστικὴν μάχην ἐπὶ τῆς τοποθεσίας Ἐλαία - Καλαμᾶς ἢ θὰ περιώριζε τὴν ἐπ' αὐτῆς ἀντίστασιν μέχρι σημείου νὰ μὴ φθείρῃ πολὺ τὰς δυνάμεις τῆς Μεραρχίας καὶ νὰ τὰς ἀποσύρῃ πρὸς τὸν Ἄραχθον μὲ κυρίαν προσπάθειαν τὴν κάλυψιν τοῦ Μετσόβου.

Ὁ διοικητὴς τῆς VIII Μεραρχίας στρατηγὸς Κατσιμητρός ἀπεφάνισε νὰ δώσῃ τὴν μάχην ἐπὶ τῆς τοποθεσίας Ἐλαία - Καλαμᾶ, μὲ ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς Μεραρχίας του.

δ) Ἡ μάχη ἤρξατο δι' ἐπιθέσεως τῶν ἰταλικῶν δυνάμεων κατὰ τῆς τοποθεσίας Ἐλαία - Καλαμᾶς καὶ κατὰ τοῦ Ἀποσπάσματος Πίνδου. Καὶ ἡ μὲν κατὰ τῆς τοποθεσίας Ἐλαία - Καλαμᾶς ἐπίθεσις ἀπεκρούσθη κατόπιν δεκαημέρου ἀγῶνος, αἱ δὲ ἐπιτεθεῖσαι δύο ἰταλικαὶ μεραρχίαι πεζικοῦ καὶ μία θωρακισμένη ἀνέστειλαν τὰς ἐπιθετικὰς τῶν ἐπιχειρήσεις τὴν 8ην Νοεμβρίου. Εἰς τὴν Πίνδον ἡ ἐπιτεθείσα μεραρχία ἀλπινιστῶν Τζούλια ἔκαμψε τὴν ἀντίστασιν τοῦ Ἀποσπάσματος Πίνδου καὶ εἰσέδυσσε ταμιερῶς θαύουσα πρὸς Μετσόβον, ἀλλὰ προσβληθεῖσα ὑπὸ ἐλληνικῶν

τιμημάτων προωθηθέντων ἐκ Μακεδονίας πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ Ἀποσπάσματος Πίνδου ἠττήθη καὶ ὑπεχώρησε διαλελυμένη πρὸς Κόνιτσαν.

2) Στὶς 12 Νοεμβρίου ἡ πρόοδος τῆς ἐπιστρατεύσεως τῶν ἐλληνικῶν δυνάμεων ἔδινε δυνατότητες συγκεντρώσεως ἐπαρκῶν δυνάμεων. Τότε τὸ Γενικὸν Στρατηγεῖον καθώρισε τὴ μέλλουσα πορεία τῶν ἐπιχειρήσεων μὲ γενικὴ ἐπίθεσις μὲ πρῶτο ἀντικειμενικὸ σκοπὸ τὴν εὐρεῖα ἐξασφάλισις τοῦ κόμβου Κορυτσᾶς, τὴν ἐλευθερὴν χρησιμοποίησιν τῆς ὁδοῦ Κορυτσᾶ - Ἐρσένια - Μέρτζανη καὶ τὴν εὐρεῖα πρὸς ΒΔ κάλυψιν τῆς περιοχῆς Μέρτζανης (Α. Π. 13175) 12 Νοεμ. 40 Ὁδηγίαι Γεν. Στρατηγεῖου).

3) Οἱ διαδοχικῆς αὐτῆς ἐνέργειαι τοῦ Γεν. Στρατηγεῖου ποὺ ἐκοδηλώθησαν ἀπὸ τὶς πρῶτες ἡμέρας τοῦ πολέμου πρὶν ἀκόμη περατωθῆ ἡ ἐπιστράτευσις καὶ συγκέντρωσις τοῦ στρατοῦ μαρτυροῦν ὅτι τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ συν)ρχου Πεντζοπούλου δὲν προήρχοντο ἀπὸ τὰς ἀπόψεις τῶν ἐν Ἀθήναις κυβερνητικῶν καὶ στρατιωτικῶν ὀργάνων, ἀλλ' ἀπετέλουν ἀτομικὰς τοῦ συνταγματάρχου γνώμας.

Μετὰ τιμῆς
ΙΩ. ΠΟΛΙΤΑΚΟΣ

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ

Ἀρχιστρατήγος ἐ.λ. — Ἐπίτιμος Διοικη-
τής 1ης Στρατιάς

—Γεννήθηκε σὸν ΠΡΟΥΣΟ ΕΥΡΥΤΑ-
ΝΙΑΣ (6 Ὀκτωβρίου 1900). Ἀπόφο-
τος τῆς Στρατ. Σχολῆς Ἐδελπίδων καὶ τῆς
Ἀνωτέρας Σχολῆς Πολέμου Ἀθηνῶν καὶ
Παρισίων.

—Ἀνθυπολοχαγὸς τὸ 1922 ἔλαβε μέρος
στὴ Μικρασιατικὴ Ἐπιστρατεία (τραυμα-
τίας 16 Αὐγούστου 1922) ὡς διμοιρίτης
3ου Λόχου 25 Συντάγματος Πεζικῶν.

—Ταγματάρχης σὸν πόλεμο 1940 —
1941 ἔλαβε μέρος ὡς Ἐπιτελῆς τοῦ Γραφ.
Ἐπιχειρήσεων τοῦ Ἀρχιστρατήγου χρη-
σιμοποιηθεὶς ὡς σύνδεσμος τοῦ Ἀρχιστρα-
τήγου μὲ τίς μαχόμενες μονάδες (έτραυμα-
τίσθη στὶς 10 Ἀπριλίου 1941 σὲ αερο-
πορικὴ ἀποστολὴ πρὸς τὸ Γενικὸ Στρα-
τηγεῖο εἰς Γιουγκοσλαβίαν - Σερράγιεβο).

—Ταγματάρχης μετέσχε στὴν Ἐθνικὴ
Ἀντίσταση ΕΟΕΛ.

—Ἀντισυνταγματάρχης καὶ Συν)ρχης
κατὰ τὸν ἐμφύλιο πόλεμο διετέλεσε διευ-
θυντὴς τοῦ γραφείου Ἐπιχειρήσεων τῆς
Στρατιάς, τοῦ Διοικητοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ
Ἀρχιστρατήγου.

—Ταξίαρχος ὑπηρέτησε ὡς Ἀρχηγὸς
Α' Κλάδου Ἐπιχειρήσεων τοῦ ΓΕΣ καὶ
ὑποδιοικητὴς τῆς XV Μεραρχίας.

—ὑποστράτηγος ὑπηρέτησε ὡς Ἀρχη-
γὸς Α' Κλάδου Ἐπιχειρήσεων ΓΕΕΘΑ
καὶ διοικητὴς τῆς VI Μεραρχίας.

—Ἀρχιστρατήγος διετέλεσε Ὑπαρχη-
γὸς ΓΕΣ, διοικητὴς τοῦ Γ' Σώματος Στρα-

Θ. Παπαθανασιάδης

τοῦ, Ὑπαρχηγὸς ΓΕΕΘΑ — Διοικητὴς
1ης Στρατιάς ἀποστρατευθεὶς τὸν Μάρτιο
1949 λόγω συμπληρώσεως δετίας στοὺς
ἀνωτάτους βαθμούς.

—Ἐλαβε μέρος ὡς στρατ. ἐκπρόσωπος
στὸ συνέδριο τοῦ ΝΑΤΟ 1951 καὶ ὡς Ἀρ-
χηγὸς Ἑλλ. Στρατιωτικῆς Ἀποστολῆς
εἰς τριμερεῖς συνεργασίας Βαλκαν. Συμ-
φώνου (Ἄγκυρα 1951. Ἀθήνα, Βελιγράδι:
1953).

—Ἐν ἀποστρατεία διετέλεσε Αὐτάρχης
(Μάρτιος 1964 - Μάρτιος 1967) καὶ Ἀν-
τιπρόεδρος καὶ Πρόεδρος Ἐπιτροπῆς Ὀ-
λυμπ. Ἀγώνων (1962—1972).

—Παράσημα: Χρ. Ἀριστεῖον Ἀνδρεί-
ας, Πολ. Σταυρὸ, Ἐξαιρ. Πράξεων, Ἐθν.
Ἀντιστάσεως, Μετ. Ταξίαρχης Φοίνικος
καὶ Γεωργίου, Λεγεῶνος Τιμῆς Γαλλίας,
Λεγεῶνος Ἀξίας ΗΠΑ, Μεγαλόσταυρον
Φοίνικος, Γεωργίου καὶ Δανίας.

—Ξένες γλώσσες: Γαλλικὴ.

—Ἐγγράφη βιβλίον «Ἀπὸ τὴν σελιαν
μου» τὸ 1976.

ΓΙΑΝΝΙΩΤΙΚΟ «ΜΑΙΕΥΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ»

Κάτι σάν... σύγχρονη πανεπιστημιακὴ κλινικὴ, τὸ 1841

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΠΙΝΔΕΑ

Τὴ φορὰ αὐτὴ ἔχω ἀνατρέξει 150 σχεδὸν χρόνια, στὰ σκλαβωμένα Γιάννινα, γιὰ νὰ σὰς φέρω ἀπὸ ἐκεῖ καὶ καλὰ καὶ ἀσχημα χαμπέρια. Κι' ὅσα ἐκθέτω τὰ βρῆκα σὲ γιαννώτικη ἀνταπόκριση, στὸ φύλλο τῆς 28ης Μαΐου 1841 τοῦ «ΑΙΩ-ΟΣ», Ἀθηνῶν.

Τὰ Γιάννινα, πνευματικὸ, θρησκευτικὸ κι' ἐμπορικὸ κέντρο, εἶχαν πάντοτε φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα: Ταμεῖον Ἐλεῶν, νοσοκομεῖα, ἄσυλα καὶ συσσίτια γιὰ πτωχοὺς, ἀλλὰ καὶ εὐρὺ κοινὸ σ' ἐποχὲς θεομηνιῶν καὶ «ἰσχνῶν ἀγελάδων». Καὶ τὸ πιὸ ἐντυπωσιακὸ: Εἶχαν κι' ἓνα «μοντέρνο», γιὰ τὸν καιρὸ ἐκεῖνο, Μαιευτήριον, γνωστὸ ὡς «Μαιευτικὸν Κατάστημα». Κάτι σὰ μιὰ σύγχρονη πανεπιστημιακὴ κλινικὴ. Διότι σ' αὐτὸ ἐκπαιδεύονταν τρία χρόνια οἱ μέλλουσες μαῖες καὶ νοσοκόμες.

Κατὰ τὴν ἀνταπόκριση... «αἱ δημόσιαι ἐξετάσεις ἀρχονται περὶ τὰ μέσα Μαΐου, ὑπὸ τῶν καθηγητῶν. Μετὰ δὲ τὴν συνήθη περὶ βραβείων ἀμιλλαν, γίνεται ἡ διανομὴ τῶν ἀριστείων, ὡς ἀκολουθῶς:

Διὰ τὴν Μαιευτικὴν, τὴν κλινι-

κὴν ἐπαγρύπνησιν, τὰς κλινικὰς παρατηρήσεις, τὴν φλοβοτομίαν, τὸ ἐμβολίασμα τῆς Δαμαλίδος, τὴν Βοτανικὴν καὶ τὴν καλὴν διαγωγὴν.

Ἐ γ γ υ ο ι (SIC) γ υ ν α ἰ
κ ε ς.

«Ὅποιαδήποτε γυνή, ἥτις ἤθελε παρουσιασθῆ εἰς τὸ κατάστημα, καὶ ἐξετασθεῖσα ὑπὸ τῆς Ἀρχιμαί-ας κηρυχθῆ ὡς οὔσα εἰς τὸν ἔσχατον μῆνα τῆς ἐγγυμοσύνης αὐτῆς, ἢ εἰς κίνδυνον προώρου τοκετοῦ, εἶναι δεκτὴ εἰς τὸ κατάστημα: ἐναπόκειται δὲ εἰς τὴν θέλησίν της τὸ νὰ φανερώσῃ τὸ ὄνομα, τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὴν κατοικίαν της, ἢ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ κατάστημα ἄγνωστος καὶ ὑπὸ πλαστὸν ὄνομα.

Διὰ νὰ μὴ μένωσι δὲ ἀργαὶ αἱ ἔγγυοι μέχρι τῆς ὥρας τοῦ τοκετοῦ, ὑποχρεοῦνται νὰ ἐργάζωνται ἀναλόγως τῆς καταστάσεως τῆς υγείας των, πλέκουσαι ἢ ράπτουσαι διάφορα ἐργόχειρα καὶ φορέματα πρὸς χρῆσιν τοῦ καταστήματος, διὰ τὰ ὁποῖα καὶ λαμβάνουσι μετρίαν τινα πληρωμὴν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατ'

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στῆ σελίδα 197)

Οἱ Ἑβραῖοι, ἡ καταγγελία καὶ ἡ ἐπιστολὴ τῆς γάτας

ΤΟΥ ΜΑΘΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Μὲ τὴν ἐπιγραφὴ αὐτὴ δημοσιεύεται στὴν ἔφημερίδα τοῦ Κορομηλᾶ «Ἐφημερίς» τῆς 28 Ἰανουαρίου 1885 μιὰ ἀνταπόκριση ἀπὸ τὰ Γιάννινα, τὸ περιεχόμενο τῆς ὁποίας εἶναι ἓνα ἀστεῖο ἀνέκδοτο καὶ τὸ ὁποῖο κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἀνταποκριτοῦ εἶναι ἀληθινὸ καὶ ὄχι φανταστικόν. Τὸ γεγονός, πού ἀναγράφεται στὴν ἀνταπόκριση αὐτὴ συνέβη στὸ Σκαμνέλι τοῦ Ζαγορίου στὸ πανηγύρι αὐτοῦ στὰ 1884. Ἡ ἀνταπόκριση αὐτὴ ἔχει ὡς ἐξῆς :

«Ἡ ἀλλόκοτος αὐτὴ ἐπιγραφὴ δύναται κάλλιστα νὰ τεθῆ ἐπὶ τοῦ ἐξῆς ἀστείου ἀνεκδότου, οὗ τὴν ἱστορικὴν ἀκρίβειαν ἐγγυᾶται ὁ ἐπιστεῖλας καὶ τὸ ὁποῖον εὐχαρίστως δημοσιεύομεν, ἀφοῦ μάλιστα καθίσταται δι' αὐτοῦ γνωστὸν περιεργὸν ἔθιμον τοῦ Ἑβραϊκοῦ λαοῦ.

Δέσποινά τις σεβαστὴ ἐν Σκαμνελίῳ τοῦ Ζαγορίου εἶχε γάταν ὠραιότατην ἐπιτελοῦσαν εὐσυνειδήτως τὸ καθήκον τῆς καὶ καταδιώκουσαν ἀμειλίκτως τοὺς λαιμάργους ποντικούς, τὴν ὁποίαν ἠγάπα μεθ' οἷας συνήθως στοργῆς ἀγαπῶσιν αἱ πρεσβύτιδες τὰ τοιαῦτα ζῶα. Τὴν γάταν τούτην ζηλεύσασα ἑτέρα γυνὴ ἢ κυρὰ Τσήφω ἐκ Τσεπελόβου φιλοξενηθεῖσα εἰς τὴν οἰκίαν τῆς κυρᾶς Καμώναινας, τῆς εὐτυχοῦς κατόχου τῆς γάτας, παρέλαβεν αὐτὴν κρύφα καὶ ἀπῆλθε παρὰ πάντα κανόνα τῆς φιλοξενίας. Ἡ

Κυρὰ Καμώναινα ἀπαρηγόρητος διὰ τὴν ἀπώλειαν, ἀφοῦ ματαίως ἀνεζήτησε τὸ εὐνοούμενον ζῶον διηγήθη τὸ γεγονός εἰς τὸν πλάνητα μικρέμπορον Ἑβραῖον Μαρδοχαῖον, ὅστις ὑπεσχέθη ἢ ν' ἀνεύρη τὴν ἀπωλεσθεῖσαν ἢ νὰ τῇ εὔρη ἄλλην ἔχουσαν παρόμοια προτερήματα.

Μετά τινα καιρὸν ὁ Μαρδοχαῖος διερχόμενος ἐκ Τσεπελόβου καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς κυρᾶς Τσήφως εἶδε καὶ ἀνεγνώρισε τὴν κλαπεῖσαν γάταν. Τί ἦτο φυσικὸν νὰ πράξῃ; Νὰ εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου τὴν ἀπαρηγόρητον πρώην κατόχον πρὸς ἣν εἶχεν ὑποσχεθῆ μάλιστα νὰ τὴν ἀνεύρη. Ἀλλὰ τοῦτο ἦτο καταγγελία καὶ οἱ Ἑβραῖοι, ὅταν πρόκειται μάλιστα περὶ συμπερόντων τρίτου, ἀποφεύγουσι παντὶ σθένει τὰς καταγγελίας, καταφεύγοντες εἰς παντοῖα ἔμμεσα τεχνάσματα, ὅταν ἡ ἀνάγκη τοὺς θιάζῃ νὰ καταγγείλωσιν τινὰ.

Ὁ καλὸς Μαρδοχαῖος ἐσκέφθη ἐπὶ πολὺ καὶ ἐπὶ τέλος ἐπενόησε ἀμίμητον μέσον διὰ νὰ συμβιβάσῃ τὴν ὑπόθεσιν. Τὸ μέσον τοῦτο ἦτο ἡ ἐπιστολὴ ἔχουσα ὡς ἐξῆς:

«Πολυαγαπημένη μου καὶ Σεβαστὴ μου Κυρὰ Καμώναινα σὲ προσκυνῶ καὶ σοῦ φιλῶ τὰ χέρια καὶ τὰ ποδάρια καὶ ἂν ρωτᾶς καὶ περὶ διὰ λόγου μου εὐρίσκομαι εἰς τὸ
(ΣΥΝΕΧΕΙΑ στὴ σελίδα 197)

Φιλολογικά και Καλλιτεχνικά Πορτραίτα

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΡΟΚΟΣ

Ο Κυριάκος Ρόκος γεννήθηκε στα Γιάννενα τὸ 1945. Παίρνει τὰ πρῶτα μαθήματα σχεδίου στὸ ἐργαστήριο τοῦ Πάνου Σαραφιανοῦ καὶ τὸ 1965 μπαίνει πρῶτος στὴν Ἀνωτάτη Σχολὴ Καλῶν Τεχνῶν τῆς Ἀθήνας, ὅπου σπουδάζει Γλυπτική με δάσκαλο τὸν Γιάννη Παππᾶ καὶ γυψοτεχνία χαλκοχυτική με τὸν Νί-

κο Κερλῆ. Τὸ 1972 παίρνει τὴν ὑποτροφία τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (κληροδότημα Οὐρ. Κωνσταντινίδη) γιὰ τὸ Παρίσι, ὅπου καὶ δουλεύει κοντὰ στὸν Κουλεντιανό καὶ τὸν CESAR μέχρι τὸ 1976.

Ἀτομικὲς Ἐκθέσεις:

1972 — Γκαλερί Νέες Μορφές, Ἀθήνα. Γκαλερί «ΖΜ», Θεσ/νίκη.

1976 — Αἴθουσα Τέχνης «Πολυπλάνο», Ἀθήνα.

1978 — Γκαλερί «Νέες Μορφές», Ἀθήνα. Αἴθουσα Τέχνης «Πανσέληνος», Θεσσαλονίκη.

Ὅμαδικὲς Ἐκθέσεις:

Ἀπὸ τὸ 1965 συμμετέχει σὲ ὁμαδικὲς ἐκθέσεις στὴν Ἀθήνα, Γιάννενα, Θεσσαλονίκη, Λάρισα, Μέγαρα, Πειραιᾶ.

Διεθνεῖς Ἐκθέσεις:

1973 — «50 Γλύπτες τῆς Καινούριας Σχολῆς τοῦ Παρισιοῦ» στὴ Δανία, Νορβηγία, Δ. Γερμανία.

1974 — XXVI SALON DE LA JEUNE SCULPTURE, PARIS.

SIXIEME BIENNALE DE LA SCULPTURE.

CONTEMPORAINE, Μουσεῖο RODIN, Παρίσι.

1975 — LA JEUNE SCULPTURE, Παρίσι καὶ MARME—LA—VALLEE Μουσεῖο GALLIERA «POUR CHYPRE» Παρίσι.

1976 — LA JEUNE SCULPTURE, Παρίσι.

4 GRECS (Μπονάτσος, Ρόκος, Σαρελάκου, Σκουλούδη) F.I.A.P. Παρίσι.

Ἔργοστάσιο «AGOSTINI». Παρίσι.

1977 — F.I.A.C. '77 GRAND PALAIS, Παρίσι.

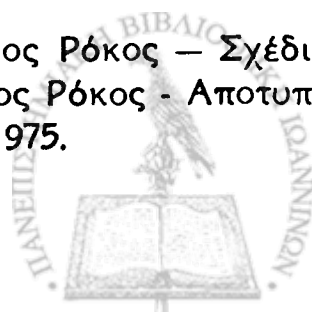
1978 — Γλυπτικὴ '78, Φιλοθέη. ART 9 '78, BASEL.

Ἔργα του ὑπάρχουν σὲ δημόσιους χώρους καὶ ἰδιωτικὲς συλλογές.

Ἐκδόσεις:

1972 — Κυριάκος Ρόκος — Σχέδια

1978 — Κυριάκος Ρόκος - Αποτυπώματα 1967—1975.

Κυριάκου Ρόκου — Τρία Γλυπτά.

Ἡπειρωτικὴ Πνευματικὴ Ζωὴ καὶ Κίνησις

◆ Γράφουμε καὶ μᾶς γράφουν

◆ Στέλλουμε καὶ μᾶς στέλνοσιν

ΑΠΗΧΗΣΕΙΣ

ΣΗΜ. Α.Χ.Μ.: Μᾶς γράφει ἡ «Κυρά» τῶν Ἡπειρωτικῶν Γραμμῶν ἀπὸ τῆ Θεσσαλονίκης καὶ ὁ καλὸς ὁ λόγος της στάζει ἀπὸ τὴν πένα της ἀστραφτερὸς ὡς ἂν τὸ ρετσίνι τοῦ ἔλατου στὸν αὐγουστιάτικο ἡλιο καὶ γλυκὸς ὡς ἂν θυμαρίσιο μέλι στὸν ἀνοιξιάτικο τρύγο.

Ἀγαπητέ μου κ. Μαιμιόπουλε.

Ἔρχεται πάντα μεστὸ καὶ πλουμιστὸ τὸ «Δελτίο» μ' ὀλόκερη τὴν Ἡπειρὸς μας. Πῆρα τώρα καὶ τὸ τεῦχος Ἀπριλίου, μὲ τὴν κριτικὴ τοῦ κ. Βρέλλη καὶ εὐχαριστῶ πολὺ.

Σὲ προηγούμενο τεῦχος διάβασα τὸ θαυμάσιο λυρικό, τῶν 22 χρόνων σας, γιὰ τὸ θάνατο τοῦ Χρηστοθεασώλη πρὶν ἀπὸ 50 χρόνια. Ὠραιότερο κείμενο γιὰ τὴν ἐπέτειο τοῦ μισοῦ αἰῶνα ἀπὸ τὸ χαμὸ του, δὲν θὰ μπορούσε τώρα κανεὶς νὰ γράφει. Οὔτε καὶ σεῖς. Ὅλα, ἐμψυχα καὶ ἀψυχα θρηγοῦσαν.

Σὰς στέλνω ἕνα ποίημα γιὰ τὸν Πάτρο Κοσμᾶ πού ὄργωσε πολλὰς φορές τὴν Ἡπειρο. Ἴσως σὲ κάποιον κατάλληλην εὐκαιρίαν νὰ σὰς χρειαστεῖ.

Ἐγκάρδιος εὐχὴς γιὰ τὸ Πάσχα.

Σὰς ἀσπάζομαι
ΧΡΥΣ. ΖΙΤΣΑΙΑ

ΑΠΟ ΤΗ ΧΟΡΕΙΑ ΤΩΝ ΠΑΛΙΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ

Π ρ ὀ ς

Τὴν Ἡπειρωτικὴ Ἑταιρεία

Ἐ ν τ α ὁ θ α

Ἀγαπητέ μου κ. Πρόεδρε,

Αἰσθάνομαι τὸ χρέος νὰ σὰς συγχαρῶ γιὰ τὸ πλούσιο, καὶ συνεχῶς ἀναπτυσσόμενο ἔργο τῆς Ἑταιρείας, ἔτσι ὅπως καθρεφτίζεται κάθε μῆνα στὶς σελίδες τοῦ ἐξαίρετου περιοδικοῦ σας μὲ τὴν τόσο πλούσια ὕλη του. Στὸ τεῦχος 124 τοῦ Φεβρουαρίου ἐ.ε. διάβασα τὸ κείμενο τοῦ ἐκλεκτοῦ συγγραφέα καὶ ἀγαπητοῦ φίλου κ. Μιχ. Κ. Πετρόχειλου μὲ τίτλο «Γιαννιῶτες Πρόσοποι μὲ «φανταρῆματα». Ἀνάμεσα στοὺς Μεράρχους πού μνημονεύει, ἀναφέρει καὶ τὸν ὑποστράτηγγο Δημισθένη Διαλέτη, ἐκεῖνο τὸν ἐξαίρετο καὶ πολὺ σεμνὸ ἄνθρωπο, πού εὐτύχησα νὰ διατελέσω ὑπὸ τὴν διαταγὴν του, ὅταν τὸ 1923 ἦταν Μεράρχος τῆς XIII Μεραρχίας Χαλκίδος. Ἦταν ἡ ἐποχὴ πού, μετὰ τὴν συμφορὰ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εἴχαμε συναχθεῖ ὅλοι οἱ νέοι καὶ ντυθήκαμε ὅπως - ὅπως γιὰ νὰ φύγομε γρήγορα γιὰ τὸν Ἔβρο, νὰ σταθοῦμε ἐκεῖ ἄγρυπνοι, στὴ δυτικὴ ὄχθη τοῦ μεγάλου συνοριακοῦ ποταμοῦ, γιὰ νὰ φράξουμε τὸ δρόμο στὸν ἀλαζόννα Ἀσιάτη.

Η ΠΕΙΡΟΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

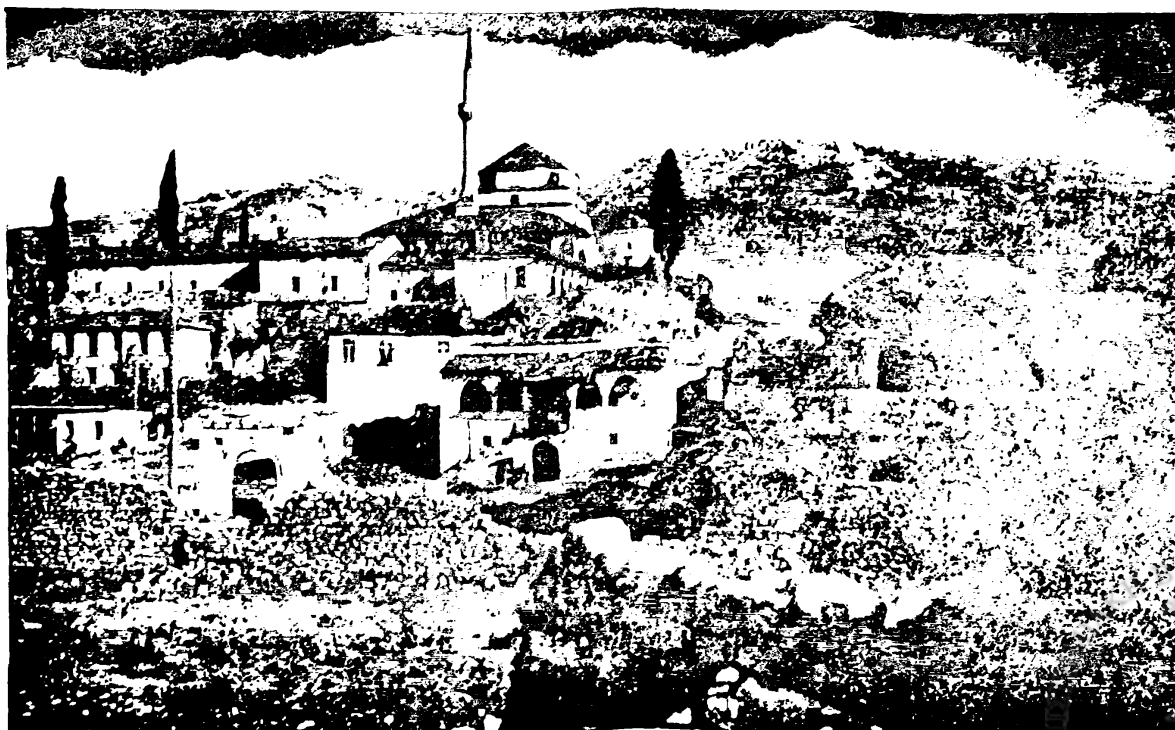
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΕΥΧΟΥΣ 128 ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

(Φωτογραφίες Σπ. Μελετιζή τραβηγμένες πρό τοῦ Ἑλληνοϊταλικοῦ πολέμου)

Στρατιωτικό Νοσοκομείο – Φετιζέ Τζαμί στο Φρούριο Ιωαννίων (χειμώνας).

(Φωτογρ. Σπ. Μελετιζή)

Τζαμί Ασλάν Πασιά – Δημοτικό Μουσείο Ιωαννίων (χειμώνας).

(Φωτογρ. Σπ. Μελετιζή)

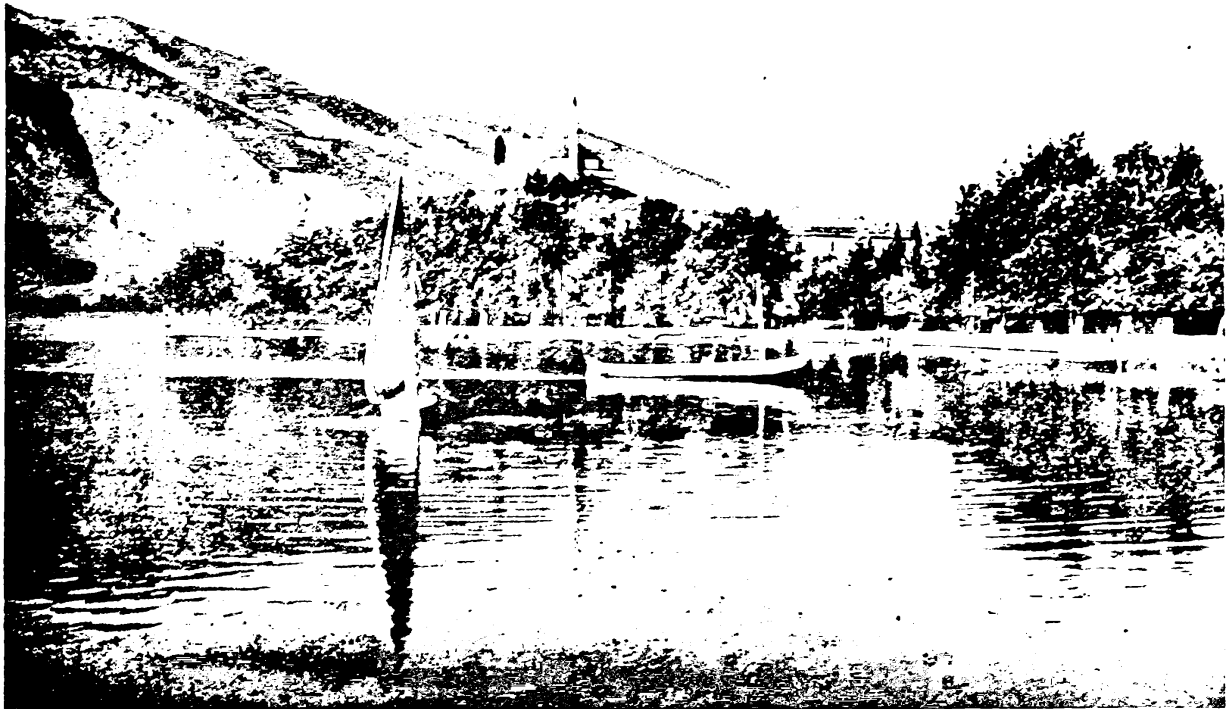

Τζαμί Ασλάν Πασιά – Δημοτικό Μουσείο Ιωαννίνων.

(Φωτογρ. Βράγγαλη)

Άποψη Τζαμιού Ασλάν Πασιά.

(Αρχείο Αλεξ. Χ. Μαρμπούλου)

Κελλί Μονής Αγ. Παντελεήμονος (Νησί) όπου σκοτώθηκε ο Αλή Πασιάς (1822). Σήμερα Μουσείο Προεπαναστατικής Εποχής έργο των «Φίλων των Ιωαννίων». Στέγη κεραμοσκεπής.

(Αρχείο Αλεξ. Χ. Μαρμπούλου)

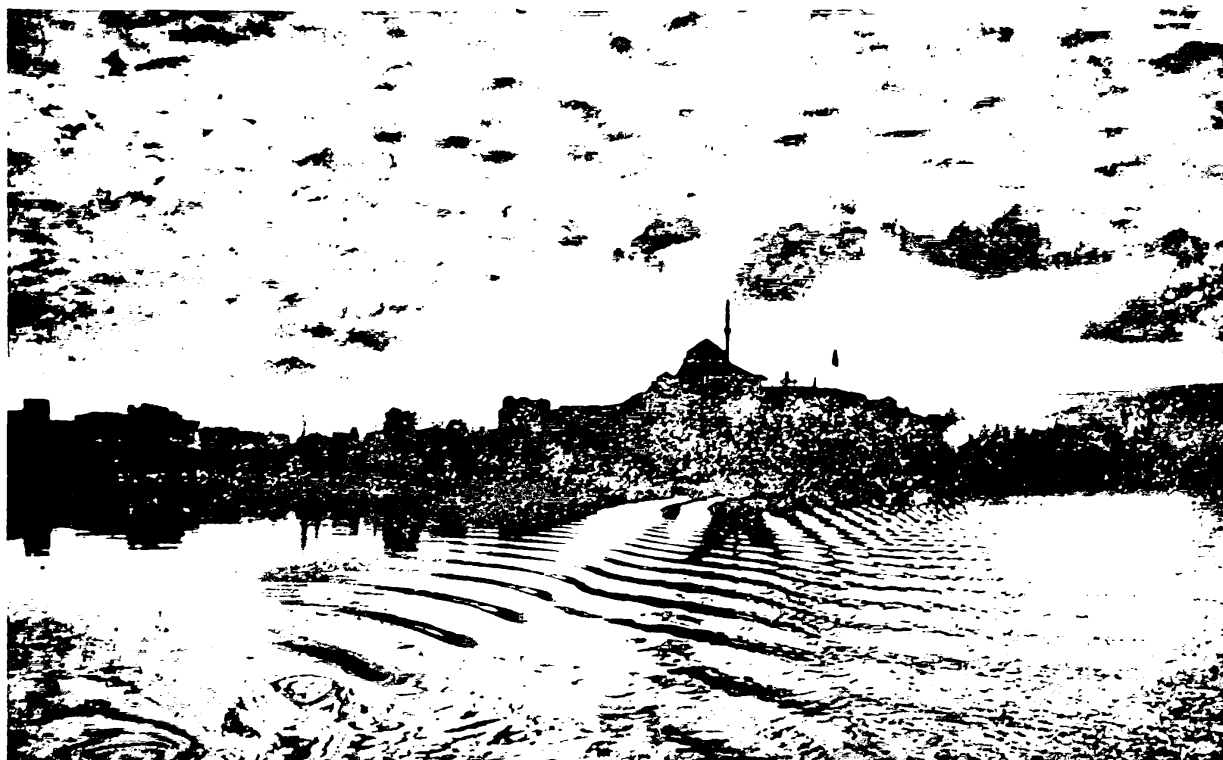

Κελλί Μονής Αγίου Παντελεήμονος (Νησί). Στέγη Ηζακοσκειλης
(Αρχείο Αλεξ. Χ. Μαρμπούλου)

ΔΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Φθινοπωρινός ουρανός. Φθινοπωρινά ρίγη στην Παμβώτιδα Ιωαννίνων.
(Αρχείο Αλεξ. Χ. Μαμμοπούλου)

Φθινοπωρινά νέφη, προμήνυμα καταιγίδας στα Γιάννινα.
(Αρχείο Αλεξ. Χ. Μαμμοπούλου)

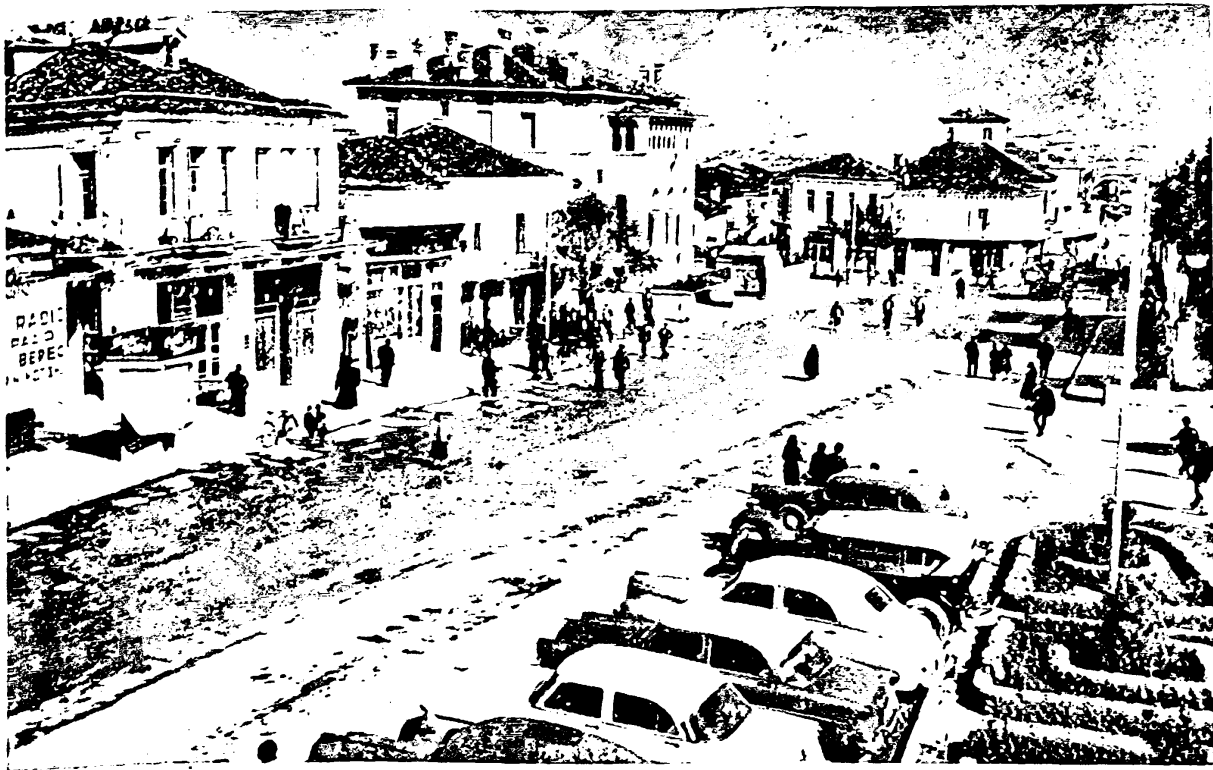
Σταλαγμίτες πάγου στην Παμβώτιδα Ιωαννίνων.

(Αρχείο Αλεξ. Χ. Μιμμοπούλου)

ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Πασπάλισμα με το πρώτο χιόνι στα Γιάννινα.

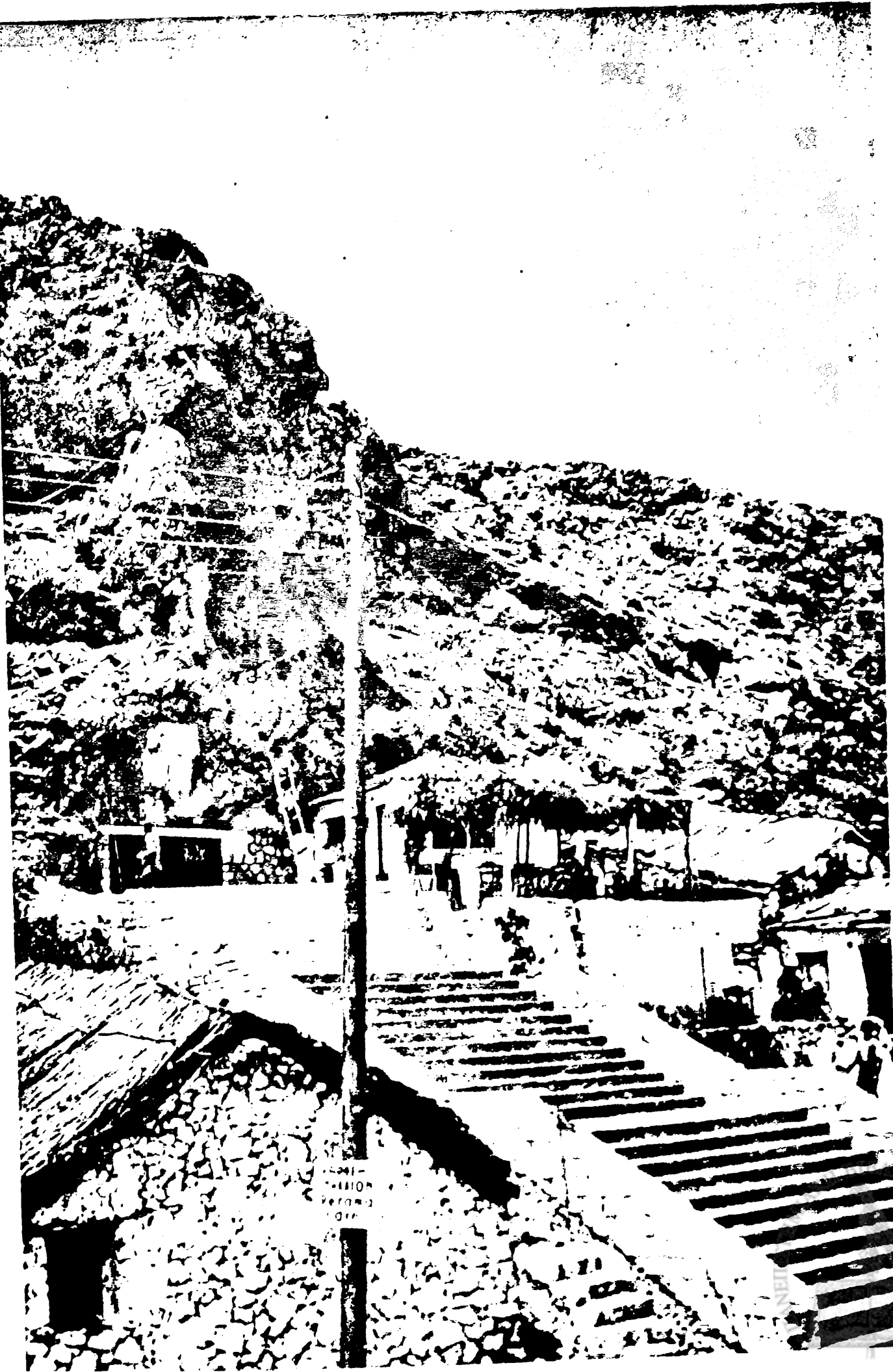
(Αρχείο Αλεξ. Χ. Μαμμοπούλου)

Από τις πρώτες εξερευνήσεις του Σπηλαιού Περάματος. Διακρίνονται με τα λευκά η Ελένη Κανελλοπούλου και με το φακό στο μέτωπο η Σπηλαιολόγος Άννα Πετροχειίλου κάτω από σταλακτίτες.

(Αρχείο «Φίλων Ιωαννίνων»)

WORLD
MISSION
FORUM
OTIA

OTIJIKI IDANNINON

Θυμάμαι με πόση πατρική καλοσύνη και αγάπη μᾶς προέπεμψε επιδιδαζόμενους στο πλοίο για τὸ Μέτωπο τῆς Θράκης.

Ὁ Διαλέτης συνδέεται στενά με ἕναν ἄλλο Ἑπειρώτη, τὸν Νικόλαο Παν. Ἀραβαντινό, γιὸ τοῦ μεγάλου Ἑπειρώτη ἱστορικοῦ, ὁ ὁποῖος τότε ἦταν Γενικός Γραμματεὺς τῶν Σιδηροδρόμων Ἑλληνικοῦ Κράτους — τότε ΣΕΚ καὶ σήμερα ΟΣΕ — πρὸ ἀποτελεῶσαν τὴν νέα νομικὴ μορφή τῆς τέως Ἐταιρείας Ἑλληνικῶν Σιδηροδρόμων. Θυμάμαι ποιῆς πολύτιμες ὑπηρεσίες, ἀπὸ σιδηροδρομικῆς πλευρᾶς, παρεῖχε ὁ Νικ. Ἀραβαντινός στὴν κινητοποίηση τοῦ σιδηροδρόμου ἐκείνη τὴν κρίσιμη περίοδο, τὴν Μετομικρασιατικὴ. Ἐνθυμούμαι ἀκόμα — νεαρὸς ὑπάλληλος ἐγὼ τότε τῆς Γεν. Διευθύνσεως τῶν ΣΕΚ — μὰ ἄλλη, σπουδαία ἐπίσης, Ἑπειρωτικὴ φυσιογνωμία, τὸν Γεώργιο Δούμα, Γενικὸ Διευθυντὴ τῶν ΣΠΑΠ καὶ γιὰ λίγον καιρὸ Γενικὸ Διευθυντὴ τῶν ΣΕΚ, πρὸ εὐτύχητα καὶ ἐκεῖνον νὰ γνωρίσω.

Ὁ Γεώργιος Δούμας — συγκατῶ πολὺ καλὰ — συνοδευόμενος ἀπὸ τὸν τότε προσωπάρχην τῶν ΣΕΚ Ἀγγελο Τρουπάκη, γόνου τῆς ἱστορικῆς οἰκογένειας τῆς Μάνης, εἶχε μεταθεῖ στὴ Μακεδονία καὶ τὴ Θράκη, ἀγωνιζόμενος αὐτοπροσώπως, — τέλος τοῦ 1922 ἀρχῆς 1923 — στὴ μεταφορά τῶν προσφύγων ἐπιλιπῶν καὶ στρατιωτῶν, πρὸ καταφθάνου ἀπὸ τὰ παράλια τῆς αἰμάσουτας Μ. Ἀσίας. Καὶ ἔπρεπε ὅλα αὐτοὶ οἱ κατατρεγμένοι, νὰ βροῦνε σιτοργὴ καὶ ἀπὸ τὰ μέσα μεταφορᾶς, καὶ νὰ προωθηθοῦν πρὸς τίς πόλεις συγκεντρώσεως καὶ περιθάλψεως τους. Στάθηνε τότε μεγάλη ἡ ἐπὶ τόπου μετάβαση τοῦ ἴδιου τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ τῶν Σιδηροδρόμων καὶ ἡ ἀγρυπνὴ ἐποπτεία του στὸ ἔργο αὐτό. Θεώρησα χρέος μου

νὰ δώσω αὐτῇ τὴν προσωπικὴ μου μαρτυρία, πρὸ δὲν συνέβη νὰ τὴν ἔχω ἀναφέρει πρὸθεντὰ ἄλλοῦ ἴσαμε τώρα.

Σὲ κάποιον τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ τοῦ του τῆς Ἐταιρείας συνάντησα τὸ ὄνομα Κουσαλέξης. Δὲν ξέρω ἂν ἦταν καὶ ἐκεῖνος Ἑπειώτης. Ὅπωςδῆποτε σημειῶνω ὅτι με τὸ ὄνομα Κουσαλέξης — ἴσως Ἰωάννης — ὑπῆρξε ἕνα σημαντικό στέλεχος τῆς Γεν. Διευθύνσεως τῶν ΣΕΚ. Ἦταν διευθυντὴς πρὸ στεκόταν πλάι στὸ γενικὸ διευθυντὴ καὶ τὸν γεν. Γραμματέα Ἀραβαντινό.

Αὐτὰ τὰ λίγα, ὡς προσωπικὲς μου ἀναμνήσεις, ἔκρινα ὅτι εἶχα ὑποχρέωση πρὸς τὴν ἱστορία στίς σελίδες αὐτὲς γιὰ δύο φυσιογνωμίες τῆς Ἑπείρου.

Ἀθήνα, 18.4.87

Με τὰ φιλικὰ μου αἰσθήματα

ΤΑΣΟΣ ΖΑΠΠΑΣ

ΣΗΜ. Α.Χ.Μ.:

Ὁ φίλος τῆς Ἐταιρείας λογοτέχνης καὶ ἱστορικὸς συγγραφέας κ. Τάσος Ζάππας με τὴν ἐπιστολή του, τὴν τόσο χρησιμὴ σὲ παροχὴ λεπτομερειακῶν πληροφοριῶν θυμᾶται καὶ ἀναφέρεται σὲ ἑπειρωτικὰ θέματα. Μοῦ κινεῖ τὸ χέρι νὰ συμπληρώσω ἀκόμα:

Γ ε ώ ρ γ ι ο ς Δ ο ύ μ α ς. Ὁ... προκάτοχός μου στὴν προεδρία τῆς Ἑπειρωτικῆς Ἐταιρείας διακεκριμένος Ἑπειρώτης. Γεννήθηκε στὴν Ὀδησσὸ τὸ 1870. Ἐδρασε ἐπὶ Μηχανικὸς με μελέτες κατασκευῆς τῶν γραμμῶν Μύλων - Καλαμῶν, Πύργου Κυπαρισσίας - Μελιγαλᾶ, Κυπαρισσίας - Φιλιατρῶν - Μαράθου, Λεονταρίου Σπάρτης. Ἀρχιμηχανικὸς τῶν ΣΠΑΠ. Τὸ 1904 ἔλαβε μέρος στὸν Μακεδονικὸ Ἀγῶνα καὶ κατόπι τῶν Ἑπει-

ρωτικό (Κομιτάτο). Στο δαιμόνιο πνεύμα του όφείλεται ή έγκατάσταση των πρώτων ήλεκτρικών τροχοδρόμων γενόμενος τó 1905 διευθυντής τής Έταιρείας των. Σύνδεσμος τής Έλλην. Κυβερνήσεως και τής Αυτόνομου Ήπειρου. Τó 1916 βουλευτής Ίωαννίνων. Τó 1922 διευθυντής των ΣΕΚ, ταυτόχρονα Σύμβουλος στην Έθν. Τράπεζα. Τó 1925 τεχνικός Σύμβουλος των ΣΗΑΠ. Τó 1929 έντεταλμένος Σύμβουλος. Τó 1930 Αντιπρόεδρος - Γεν. Διευθυντής. Πέθανε τó 1935.

Κο υ τ σ α λ έ ξ η ς Ά λ έ ξ ι ο ς τ ο υ Π α ν α γ . Γεννήθηκε τó 1909 στά Γιάννινα. Καταγωγή τού πατέρα του από Πισπά (Πεστά;) και πέθανε τó 1885.

Έγραψε τó ιστορικό βιβλίο «Διαφέροντα και περίεργα τινά ιστορήματα» αναφερόμενο στά νεανικά του χρόνια τήν έποχή τής μεγάλης μας Έπαναστάσεως στά Γιάννινα. Έχει έκδοθη στή σειρά των Άπομνημονευμάτων των Άγωνιστών στή σειρά τού Γ. Τσουκαλά.

Κο υ τ σ α λ έ ξ η ς Ί ω ά ν ν η ς. Τής αὐτῆς Ίωαννίτικης οικογενείας. Γεννήθηκε τó 1885. Μπήκε στή διπλωματική Ύπηρεσία. Τó 1947 διετέλεσε Γεν. Διευθυντής τού Ύπουργείου Έξωτερικών.

Κο υ τ σ α λ έ ξ η ς Π α ν α γ ι ώ τ η ς: Άνώτερος Ύπάλληλος τής Έθνικῆς Τραπεζῆς και Σύμβουλος στην Φιλελευθερευτική Έταιρεία (Άρσάκειο) κατά τά έτη 1909—1915.

ΑΠΗΧΗΣΕΙΣ

Φιλιάτες 15 Άπριλίου 1987

Π ρ ο ς

την «Ήπειρωτική Έταιρεία»

Μαυρομηγάλη 7, Αθήνα 106 79

«Έκφραση Ευχαριστιών»

Μελητές και καθηγητές του ακριτικού

Σχολείου μας αισθανόμαστε την ανάγκη — έστιω και λίγο καθυστερημένα — να σας ευχαριστήσουμε θερμά για την τιμητική παραφορά των βιβλίων: 1) Αθην. Κίτσο, Θεσπρωτική γη, 2) Γρηγ. Γκιζέλη, Η λειτουργία των Βορειοηπειρωτικών τραγουδιών της αγάπης και 3) Δημ. Λουκάτου, Ο παρομφακός λόγος των Ήπειρωτών.

Βιβλία καλογραμμένα, άρτια επιστημονικά, καλάσθητα-προσά στους μαθητές και ενδιαφέροντα ιδιαίτερα για μας τους Θεσπρωτούς.

Τέτοιες ενέργειες τιμούν την αποστολή σας και μας δίνουν ένα λαμπρό παράδειγμα ότι ο λαϊκός μας πολιτισμός δεν είναι δυνατό να υποκύψει στα ξενόφερτα στοιχεία, όταν συντηρείται όχι μόνο στη βάση του αλλά και επιστήμονες καταξιωμένοι δουλεύουν γι' αυτόν.

Τελειώνοντας σας ευχόμαστε ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ για τις Άγιες μέρες που έρχονται και ευχόμαστε δύναμη και προκοπή στο δημιουργικό έργο σας.

Ο Διευθυντής του Γυμνασίου
ΘΩΜΑΣ ΣΟΡΟΓΚΑΣ

ΚΑΙ ΔΙΚΗ ΜΑΣ ΧΑΡΑ

Άθήναι 2 Άπριλίου 1987
Άγαπητέ κ. Μαυμόπουλε.

Έλαβα τó εύγενικότατο γράμμα σας και σάς εύχαριστώ άπείρως για τά πολύ καλά σας λόγια και για τήν τιμήν πού μου κάνετε να με θεωρήσετε μεταξύ των φίλων σας άν και τά προσά πού σάς στέλλω είναι δυστυχώς πενιχρά.

Η πολυαγαπημένη μου Άλεξ πού άγαπούσε πολύ τήν Ήπειρο και κυρίως τά Γιάννινα στά όποια και μεγάλωσε, μου έδωσε έντολή να μη ξεχνάω τήν Ήπειρωτική Έταιρεία, και δεν φαντάζεστε

πόσο λυποῦμαι πῶς δὲν ζῆ για νὰ δῆ πόσο τελευταίως τὸ Δελτίο σας ἔχε ἐξελιχθεῖ καὶ διαρκῶς ἐξελλίσσεται χάρις φυσικὰ στοὺς κόπους καὶ τὶς φροντίδες ὑλίων σας. Ἡ ἱκανοποίησις για μᾶς τοὺς Γιαννιώτες εἶναι μεγάλη γι' αὐτὸ καὶ σὰς εὐχαριστοῦμε θερμότατα.

Μὲ μεγάλη ἐκτίμησιν καὶ ἀγάπην
ΛΗΔΑ Γ. ΚΑΖΑΝΤΖΗ

ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΕΣΦΑΛΜΕΝΩΝ

Κύριε Μαυροπούλε,

Στὸ τεύχος Φεβρουαρίου 1987 δημοσιεύετε φωτογραφία στὴν ὁποία εἰκονίζεται τὸ Ὁρολόγιον τῆς πλατείας Ἰωαννίνων στὴν παλιά του θέτη καὶ σημειώνετε, κάτω ἀπὸ τὸ πλαίσιο τῆς φωτογραφίας ὅτι «ὁ σημαϊστολισμὸς — τοῦ Ὁρολόγιου — ἐπὶ τῆ ἀναρρήσει στὸ θρόνον τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας τοῦ Σουλτάνου Ἀβντούλ Χάν τοῦ Β' 19.8.1906».

Τοῦτο εἶναι ἐσφαλμένο, ὁ διαδόχος Σουλτάνος Ἀβντούλ Χαμίτ, ὁ ἀποκαλούμενος αἰμοδιψής, ἐβασίλευσεν ἀπὸ τὸ 1876 μέχρι τὸ 1908, ὅτε ἐξεθρονίσθη ἀπὸ τοὺς Νεότουρκους. Τοῦτον διεδέχθη ὁ ἀλκοολικός Μεχμέτ Ρεσάτ ὁ Ε', ὁ ὁποῖος ἐξεθρονίσθη τὸ 1919 καὶ τὸν διεδέχθη ὁ τελευταῖος σουλτάνος Μεχμέτ ΣΤ', τὸν ὁποῖον καθήρσεν ὁ Κεμάλ Ἀτατούρκ τὸ 1922 καὶ κατήργησεν, οὕτω, τὸ Σουλτανάτον.

Εὐχαριστῶ
ΑΝΤΩΝΗΣ Ν. ΒΕΝΕΤΗΣ

ΣΗΜ. Α.Χ.Μ.: Στὸν πολὺ προσεχτικὸν φίλον μας κ. Ἀντών. Βενέτην ὑφείλομε ν' ἀπαντήσουμε ὅτι τὴν ἐπιστολήν του προκάλεσε μιὰ παράλειψις εἴτε δική μας εἴτε τοῦ τυπογράφου, Κύριος οἶδε, ἢ παράλει-

ψη τῆς λέξεως Ἑπέτειος. Δηλαδή ἢ σωστὴ διατύπωση τῆς λέξαντας στὴν σημαντικὴ αὐτὴ φωτογραφία ἔπρεπε νὰ εἶναι: ὁ σημαϊστολισμὸς — τοῦ Ὁρολόγιου — ἐπὶ τῆ ἐπετείῳ τῆς ἀναρρήσεως στὸ θρόνον τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Σουλτάνου Ἀβντούλ Χαμίτ Χάν τοῦ Β'. 19.8.1906». Δηλαδή ἢ 19 Αὐγούστου εἶναι ἐπέτειος τῆς ἀναρρήσεως. Ἔτσι ὅλα πᾶνε καλά. Σημειώνουμε ὅτι στὸ Λεξικὸ ΠΑΠΥΡΟΣ ΛΑΡΟΥΣ σὰν χρονολογία ἐκθρονίσθης του ἀναφέρεται τὸ ἔτος 1909. Τὴν ἴδια χρονολογία ἐκθρονώσεως ἔχει καὶ ἡ Μ.Ε. Ἐγκυκλοπαιδεία (στὸ λῆμμα Τουρκία).

ΑΥΤΟΝΟΜΟΣ ΗΠΕΙΡΟΣ ΥΠΟΥΡΓ. ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ

Ἐν Ἀργυροκάστρῳ τῆ 10ῃ Ὀκτ. 1914

Π ρ ὀ ς

Τὸν Ἀξιότιμον Κύριον Στ.λ. Μανιαρίζην
Φαρμακοποιὸν Κέρκυραν.

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει ὅτι, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ Ἡπειρωτικοῦ ἀγῶνος, ἐξετελέσατε πᾶνυ προθύμως καὶ δωρεάν πᾶσαν χημικὴν ἀνάλυσιν καὶ μικροβιολογικὴν ἐξέτασιν φυσιολογικῶν καὶ παθολογικῶν ἐκκρίματων ἀρρώστων ὀπλιτῶν τῆς Αὐτονομίας Ἡπείρου, ὡς καὶ ἀπόρων Ἡπειρωτῶν, ἐκφράζομεν ὑμῖν τὰς ἀπείρους καὶ θερμὰς εὐχαριστίας διὰ τὴν πολύτιμον ταύτην συνδρομήν σας καὶ δὲν θὰ λησμονήσωμεν ποτέ, οὔτε ἐγὼ, οὔτε ἡ ἀγωνιζομένη Ἡπειρος, τὰ λαμπρὰ συναισθηματὰ σας ὑπὲρ τοῦ Ἱεροῦ μας ἀγῶνος, πρὸς ἀπολύτρωσιν τοῦ ζυγοῦ ἔτι τυραννικωτέρου τοῦ πρώτου μεγάλου ἀριθμοῦ ἀδελφῶν μας, ἀγῶνος στεφθέντος ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας.

Ὁ Ὑπουργὸς
Δ. ΔΟΥΛΗΣ

Ἡπειρω- τικά Βιβλία

ΓΕΩΡΓΙΟΥ Δ. ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΥ: Η Πό-
βλα της Μουργκάνας και ο ευεργέτης
της Σπύρος Σταύρου Τσίγκος. Ἐνα
χωριό που ξαναγεννιέται». ΑΘΗΝΑ
1986. Σελ. 334. Βιβλιοθήκη της Η-
πειρωτικής Εταιρείας Αθηνών. Αρ.
56.

Του ΚΩΣΤΑ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗ

Τὸ μὲ τὸν παραπάνω τίτλο βιβλίο τοῦ κυρίου Γ. Κουνδουρου τὸ διάβασα μὲ πολὺ ἐνδιαφέρον. Δημιουργήθηκαν μέσα μου πολλὰ καὶ ποικίλα συναισθήματα. Καὶ ἐξηγιέμαι: γιατί. Τὸ ὄμορφο αὐτὸ κεφα-
λοχώρι τῆς Μουργκάνας, τὴν Πόβλα, τὸ γνόρισσα ἐδῶ καὶ 60 χρόνια. Μὴ φανεῖ αὐτὸ παράξενο στοὺς ἀναγνώστες. Σὰν κληρωτὸς πέρασα τὴ στρατιωτικὴ μου θη-
τεία στὴν Προκάλυψη (VIII Συνοριακὸ Τσιμέα). Ὁ λόχος μου 6) 15 Συντάγμα-
τος μὲ ἔδρα τὴν Πλησιδίτσα εἶχε φυλά-
κια στὰ διάφορα σημεία τῶν συνόρων.
Ἐνα τέτοιο εἶχε καὶ στὴν Πόβλα. Ὑπη-
ρειακοὶ λόγοι μὲ ἔκαναν νὰ πάω κάμπο-
σες φορές στὴν Πόβλα. Διανυκτέρευσα
μάλιστα σ' αὐτή. Μοῦ ἔμεινε τότε ἡ ἐντύ-
πωση πὼς ἦταν μεγάλο χωριό, ποὺ οἱ κά-
τοικοὶ του ἀσχολοῦνταν ἀρκετὰ μὲ τὴν
κτηνοτροφία— ἀφοῦ εἶδα ἀρκετὰ κοπάδια
μὲ γίδια, καθὼς καὶ μὲ τὴ γεωργία. Μοῦ
εἶχαν κάνει ἐντύπωση τὰ πολλὰ καλλιερ-
γημένα καὶ καλοφραγμένα γύρω ἀπὸ τὸ

χωριό χωράφια μὲ καλαμπόκια καὶ μὲ
πολλὰ ἀμπέλια. Ἀκόμα θυμοῦμαι πὼς
μοῦ εἶχε κάνει ἐντύπωση τὸ φαινόμενο
ποὺ εἶδα νὰ χτίζονται καινούρια σπίτια
στὸ χωριό. Χτίζονταν ἀπὸ τοὺς Πόβλιω-
τες τοὺς ταξιδεμένους στὴν Ἀμερικὴ. Οἱ
κάτοικοι τῆς Πόβλας τότε καὶ ἰδιαίτερα
οἱ γυναῖκες φοροῦσαν ντόπιες ἐνδυμασίες.

Ἵστερα ἀπὸ τότε (1926) πέρασαν πε-
ρισσότερα ἀπὸ 30 χρόνια. Καὶ πάλι ὑπη-
ρειακοὶ λόγοι (ἀναπλήρωση κατὰ τὸ
1958—59 τὸν Ἐπιθεωρητὴ τῶν Διμο-
τικῶν Σχολείων Φιλιατῶν) μὲ ἔφεραν νὰ
ἐπισκεφτῶ καὶ πάλι τὴν Πόβλα καὶ ἀναγ-
καστικὰ διανυκτέρευσα σ' αὐτή. Ἡ δια-
φορὰ σχετικὰ μὲ τὴν ἐξέλιξη τοῦ χωριοῦ
αὐτοῦ σὲ πολλοὺς τομεῖς τεράστια. Ἦταν
ἡ ἐποχὴ ποὺ εἶχαν ἀρχίσει μὴ γενικὴ
ἀναδημιουργία. Ἐπῆσε στὴν ἀντίληψή
καὶ διαπίστωση μάλιστα καὶ αὐτοπρῶτω-
πα πὼς εἶχαν ἀρχίσει νὰ καταβάλλοντα:
πατριωτικὲς προσπάθειες γιὰ ἀνέγερση
καινούριας ἐκκλησίας, σχολείου καὶ ἄλ-
λων κοινωφελῶν οἰκοδομῶν ποὺ εἶχαν θε-
μελιωθεῖ κιόλας μὲ τίς εὐεργετικὲς προ-
θέσεις κάποιου Πόβλιωτη εὐεργέτη ποὺ
ταξιδευέονταν στὴν Ἀμερικὴ, τοῦ Σπύ-
ρου Τσίγκου. Ἡ ἀλλαγὴ πρὸς τὴν ἀνα-
μόρφωση τῆς Πόβλας ἦταν ἐλοφάνερη.
Ἀπὸ τότε πιά καὶ κατὰ τὰ πολλὰ χρό-
νια ποὺ πέρασαν, μάθαινα πάντοτε ἀπὸ
τὸν ἐπαρχιακὸ τύπο τῆς Θεσσαρωτίας πὼς
ὁ εὐεργέτης τῆς Πόβλας Σπ. Τσίγκος ἀ-
πὸ πατριωτικὸ χρέος πρὸς τὸ χωριό του
προχωροῦσε σὲ ζηλευτὰ ἔργα εὐποιίας.

Καὶ νὰ ποὺ τώρα, Ἵστερα ἀπὸ τόσα
χρόνια ἀπὸ τὴν πρώτη γνωριμία μου τῆς
Πόβλας, κρατῶ στὰ χέρια μου καὶ τὸ
δεύτερο βιβλίο τοῦ κ. Κουνδουρου, ποὺ
πραγματεῦεται γιὰ τὴν Πόβλα. Τὸ δια-
βάζω μὲ ἐνδιαφέρον καὶ δικαιολογημένα

μου δημιουργούνται τὰ ποικίλα συναίσθη-
ματα που σημείωσα στην αρχή. Ἀπὸ τὸ
διάβασμά του διαπιστώνω πὼς σήμερα
στην περιοχή τῆς Μουργκάνας βρίσκεται
μιὰ πραγματικά «ξαναγεννημένη» Πό-
βλα. Τὸ βιβλίο τοῦ κ. Κούνδουρου εἶναι
μνημειώδιο, ἀνεπανάληπτο στὸ εἶδος του-
πολύτιμο ἀντιφέγγισμα τῆς Ποβλιώτικης
πατριωτικῆς καρδιάς καὶ καθρέφτης τῆς
Ἑπειρωτικῆς εὐποιίας. Πρόκειται γιὰ
ἓνα σύγγραμμα γραμμένο μὲ ἀνείπωτο
αἰσθημα πατριωτισμοῦ καὶ συγγραφικῆς
εὐθύνης, μὲ πληρότητα ὡς πρὸς τὴν τεκ-
μηρίωση μὲ πολύτιμα στοιχεία καὶ ἐξαι-
ρετική διεργασία που χαρακτηρίζει τὰ
ζηλευτὰ πνευματικά δημιουργήματα.

Τὸ περιεχόμενο αὐτοῦ τοῦ βιβλίου, κα-
θὼς ἀναγράφεται καὶ στὸν τίτλο του ἀνα-
φέρεται στὴ ζωὴ καὶ στὶς πατριωτικὲς
εὐεργετικὲς χειρονομίες τοῦ Ποβλιώτη
Σπύρου Τσίγκου, που αὐτὲς ὑπῆρξαν τό-
σο πολλὲς καὶ μεγάλες που παρουσιάζουν
τὸ χωριὸ αὐτὸ πραγματικά ξαναγεννη-
μένο.

Ἄν καὶ θὰ μπορούσε κανένας νὰ νομί-
σει: πὼς τὸ βιβλίο αὐτὸ ἀναφέρεται ἀπο-
κλειστικά καὶ μόνο στὴν Πόβλα, μόλα
ταῦτα ἱμυπεριλαμβάνονται σ' αὐτὸ τόσο
στοιχεῖα καὶ μὲ τέτοιο τρόπο καταχωρη-
μένα, ὥστε ὁ ἀναγνώστης διαδράζοντάς τα
ἔχει μπροστά του ὅλη τὴν εἰκόνα τῆς ἱ-
στορικῆς, τῆς ἐνδοξῆς καὶ πολύπαθης πε-
ριοχῆς τῆς Μουργκάνας.

Ἐπειτα ἀπὸ ἓναν πολὺ πετυχημένον
πρόλογο τοῦ Προέδρου τῆς Ἑπειρ. Ἐ-
ταιρείας κ. Ἀλ. Μαιμιάκου καὶ σύν-
ταξη συγκινητικῆς εἰσαγωγῆς τοῦ συγγρα-
φέα, ἀκολουθεῖ ἡ βιογραφία τοῦ εὐεργέ-
τη τῆς Πόβλας Σπ. Τσίγκου.

Ὁ ταπεινὸς Ποβλιώτης σὲ νεαρὴ ἡλι-
κία πῆρε τὸ δρόμο τῆς ξενιτιάς γιὰ τὴν

Ἀμερική. Ἐκεῖ μὲ τὰ πολύτιμα ἐφόδια
που πῆρε μαζί του ἀπὸ τὸ χωριὸ του, (ἐρ-
γατικότητα, οἰκονομία, εὐσυνευδαισία, ἀ-
νώτερο Ἑπειρωτικὸ ἦθος), κατόρθωσε νὰ
προκόψει καὶ νὰ ἀνδειχτεῖ σὲ πολύτιμο
μέλος τῆς Ἑλληνικῆς παροικίας στὴν ξέ-
νη χώρα. Ὁ πιὸ μεγάλος ὅμως καὶνὸς
που φύλιαζε στὴν καρδιά του ἦταν πάν-
τοτε ἡ μεγάλη, ἡ γνήσια καὶ φιλογερῆ
φιλοπατρία του. Ἡ Πόβλα, τὸ χωριὸ του,
στὸ ὅποιο εἶδε γιὰ πρώτη φορά τὸ φῶς
τῆς ζωῆς, στριφογύριζε πάντα στὸ νοῦ
του καὶ στὴν καρδιά του. Τὰ βιογραφικὰ
στοιχεῖα παραθέτονται ἀπὸ τὸ συγγραφέα
λεπτομερειακὰ μέχρις ὅτου ἔκανε τὸ τε-
λευταῖο του ταξίδι στὴν Πόβλα (πεθα-
μένος βέβαια) καὶ ἐναποτέθηκε γιὰ παν-
τοτινὴ ἀνάπαυση στὸ Ποβλιώτικο χῶμα.
Ὁ Σπ. Τσίγκος γεννήθηκε στὴν Πόβλα
στὰ 1897 καὶ πέθανε τὸν Ὀκτώβρη τοῦ
1982.

Ἐπειτα ἀπὸ τὰ βιογραφικὰ στοιχεῖα
σὲ πολλὲς σελίδες παραθέτονται μὲ ἓναν
ἄρτιο περιγραφικὸ τρόπο τὰ πολυάριθμα
κοινωνικὰ ἔργα που ἔγιναν στὴν Πόβλα
ἀπὸ τὴν εὐεργετικὴ διάθεση τοῦ Σπ. Τσί-
γκου. Διαβάζει δὲ κανένας μιὰ μεγάλη
ἀλυσίδα ἀπὸ τέτοια : Ἅγιος Νικόλαος,
Ἁγία Παρασκευή, Ἅγιος Γεώργιος, ἔρ-
γο τῆς ὑδρεύσης, δρόμοι καὶ Πλατεία στὸ
χωριὸ, τὸ ἄγαλμα τοῦ Ἑλληνα Στρατιώ-
τη, τὸ ἐξωκκλησι τοῦ Κοσμά τοῦ Αἰτω-
λοῦ, τὸ νεκροταφεῖο τοῦ χωριοῦ, τὸ Σχο-
λεῖο τῆς Πόβλας, ἡ Βιβλιοθήκη, Γρα-
φεῖα τῆς Ἀδελφότητος, ὁ λόφος Κουτσού-
μνη κ.ἄ. Ὅλα αὐτὰ παραθέτονται μὲ ἐ-
νάρχεια, μὲ θαυμάσια περιγραφικὴ ἐνη-
μέρωση. Προκαλοῦν τὸ θαυμασμὸ τοῦ ἀ-
ναγνώστη καὶ τὴν συγκίνηση.

Μέσα σὲ 334 σελίδες τοῦ σὲ μεγάλο
σχήματος αὐτοῦ βιβλίου ὁ συγγραφέας κ.

Κούνδουρος συνθέτει τὸ πορτραίτο τοῦ Σπ. Τσίγκου ἔτσι: «Πολλὴ φτώχεια, λίγη καταδύωξη ἀπὸ τὸν αἰώνιο Τούρκο δυνάστη, λίγη φιλοδοξία, λίγο τυχοδιωκτισμὸς, ἀρκετὴ φιλοπατρία, λίγη φιλομουσία, λίγη ἔφεση μιμητικῆς τῶν Ἐθνικῶν Εὐεργετῶν, πολλὴ ἐργατικότηθα καὶ τιμιότητα καὶ νάτος ὁ μεγαλοπράγμων, ὁ ἀφθαστος, παλιὸς Ἡπειρώτης, ποὺ ξεκινάει ἀπένταρος, ἀβοήθητος καὶ δλοκληρώνεται σὲ προσωπικότητα γενικοῦ κύρους καὶ ἐπιβολῆς, στὴν ξενιτιά».

Ἡ ἐνημερωτικὴ παράθεση τῶν βιογραφικῶν στοιχείων τοῦ εὐεργέτη δέδοικνε: τὸν ἀναγνώστη πὼς ὁ συγγραφέας ἔχει συμβάλει μὲ θετικότερο τρόπο καὶ ἔχει συνδράμει πολὺ πετυχημένα γιὰ τὴν ὑλοποίηση τῶν πατριωτικῶν αἰσθημάτων τοῦ Σπ. Τσίγκου.

Ἡ καθημερινὴ δμως πείρα μᾶς ἔχει διδάξει ὅτι: στὸν τόπο μας ἔχουν ὑπάρξει ἀρκετοὶ «Τσίγκοι» μὲ εὐεργετικὲς διαθέσεις, ἀλλὰ γιὰ κακὴ τύχη δὲν ὑπῆρξαν ἀντίστοιχα καὶ οἱ ἀνάλογοι: «Κούνδουροι» γιὰ νὰ συνδράμουν στὴν καθὼς πρέπει ὑλοποίηση τῶν εὐεργετικῶν διαθέσεων.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ ἀποτελεῖ σύγγραμμα πολύτιμον ἀπὸ πολλὰς ἀπόψεις. Ἡ παράθεση τῶν πλούσιων στοιχείων μὲ τρόπο ἐπαγωγικὸ καὶ ἐνημερωτικὸ, διευκολύνει τὸν ἀναγνώστη νὰ τὸ διαβάσει μὲ ἐνδιαφέρον καὶ εὐχαρίστηση.

Τὴν ἀριότητα τοῦ συγγράμματος συμπληρώνει ἡ παράθεση 38 δλοσέλιδων καλλιτεχνικῶν φωτογραφιῶν, ἄλλων 92 τέτοιων ἡμισέλιδων καθὼς καὶ ἀρκετῶν φωτοτυπημένων ἐγγράφων. Ἀκολουθεῖ στὸ τέλος σχετικὸ γλωσσάριον μὲ 305 ἰδιωματικὰς λέξεις.

Γενικὰ αὐτὸ τὸ σύγγραμμα ποὺ ἔχει προσφερθεῖ ἀπὸ τὸν κ. Κούνδουρον στὴν Ἡ-

πειρ. Ἐταιρεία καὶ συμπεριλήφτηκε στίς ἐκδόσεις τῆς μὲ ἀριθμὸν 56 ἀποτελεῖ ὄχι μόνον συγγραφικὸ ἄθλον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀποψη ἐκδοτικῆς ἐπιμέλειας πρέπει νὰ χαρακτηριστεῖ ὡς ἄθλος ἐκδοτικός. Ἀξιζει ὁ δίκαιος ἔπαινος πρὸς ὄλους ποὺ ἔχουν συντελέσει καὶ σὲ αὐτὸ τὸ ζήτημα. Ὁ κ. Κούνδουρος μὲ τὸ βιβλίον αὐτὸ ὄχι μόνον παρουσιάζει τὴν ἀξιοθαύμαστη προσπάθεια γιὰ τὴν ἀναγέννηση τοῦ χωριοῦ του, γιὰ τὴν ὁποία ὑπῆρξε καὶ αὐτὸς σημαντικὸς συντελεστής, ἀλλ' ἀκόμα τοποθετεῖ τὸ ὄνομα τοῦ εὐεργέτη Σπ. Τσίγκου στὴν αἰωνιότητα. Παραλείπω νὰ σημειώσω τὴν μεγάλη σημασία αὐτοῦ τοῦ πράγματος.

Ἐναπόκειται στοὺς καλοὺς Ποβλιώτες καὶ γενικότερα στὸν ἔξοχο πατριωτισμὸ τῶν κατοίκων τῆς περιοχῆς τῆς Μουργκάνας νὰ ἀξιοποιήσουν πατριωτικὰ τὸ ἔργο τοῦ εὐεργέτη Σπ. Τσίγκου καὶ νὰ βρεθοῦν μιμητὲς του. Ἐπλήρωσε τὸ πρὸς τὴν γενέτειρα χρέος του μὲ τὸ πρὸ θετικὸ τρόπο. Κατὰ τὸν κ. Μαμμόπουλον ἀνήκει στοὺς ἐλάχιστους μεγάλους Ἡπειρώτες ποὺ τὰ χωριά τους κατὰ παρόμοιον τρόπο καὶ χάρι στὴν «τοπικὴ τους προσήλωση» σ' αὐτὰ εἶχαν τὴν καλὴ τύχη νὰ ἀναγεννηθοῦν (τὸ Καστρί, τὸ Πολύδροστο καὶ ἡ Λιγοψά).

Τὸ μυθριωδικο αὐτὸ σύγγραμμα καταξιώνει τὸν κ. Κούνδουρον, ὄχι μόνον ὡς ὑπέροχον Ἡπειρωτὴ πλημμυρισμένον μὲ ἀπερίγραπτη φιλοπατρία, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐξαιρετὸν ἐργάτη τοῦ πνεύματος. Παίρνει ἀξιοσήμετη θέση στὸ Ἡπειρωτικὸ πνευματικὸ στερέωμα. Ἀποδείχεται συνεχοῦς τῆς πνευματικῆς παράδοσης, ὄχι μόνον τοῦ χωριοῦ του τῆς Πόδλας, ἀλλὰ καὶ ὅλης τῆς περιοχῆς τῆς Μουργκάνας. Τὸν παρακαλῶ νὰ δεχτεῖ τὰ πρὸ ἐγκάρδιά μου συγχαρητήρια.

Αγαπητέ μου κ. Κούνδουρε, 14.2.87

«Η Πρόβλα της Μουργκάνας», που είχατε την ευγενική σκέψη να μου στείλετε, είναι πρώτης τάξεως βιβλίο: καλογραμμένο και ενήμερο και μυαλωμένο και σεβαστικό απέναντι στην παράδοση. Μακάρι όλα τα χωριά μας — ιδιαίτερα στην Ήπειρο. — να είχαν τέτοια προκοπή, και να θρυσκόταν κάποιος σαν εσάς να καταγράφει όσα με τα χρόνια μπορεί και να λησμονηθούν. Συγχαίρω και ευχαριστώ από καρδιάς.

ΦΑΝΗΣ Ι. ΚΑΚΡΙΑΔΗΣ

Υ.Γ. Θα το είδατε πως τέλος Δεκεμβρίου μνημόνεψα στο ΒΗΜΑ το βιβλίο σας ανάμεσα στα πιο αξιόλογα της χρονιάς.

ΚΩΣΤΑ Ι. ΦΩΤΟΠΟΥΛΟΥ: «Τὰ Γιάννινα. Οί μαχαλάδες, τὰ σοκάκια, τὰ τοπωνύμιά τους με τίς ιστορικές παραδόσεις και ανέκδοτα. Ἀθήνα 1986. Ἐκδόση Ἡπειρωτικῆς Ἑταιρείας. Ἀριθ. 57.

Κύριον

Κώσταν Φωτόπουλον

Ἑταιρεία Ἡπειρ. Μελετῶν

Ἀριθ. 322

Ἰωάννινα 8.12.86

Ἀγαπητέ Κώστα,

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴν προσφορά στή διβλιοθήκη τῆς Ἑταιρείας τοῦ τελευταίου πονήματός σου: «Τὰ Γιάννινα, οἱ μαχαλάδες και τὰ σοκάκια και τὰ τοπωνύμιά τους».

Ἐργασία χρησιμότατη γράψιμο γλαφυρό.

Με τὴν εὐκαιρία δέξου τίς εὐχές μου και σὺ και ἡ γυναίκα σου γιὰ τίς γιορτές. Με φιλικούς χαιρετισμούς:

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ε.Η.Μ.

ΚΩΣΤΑΣ ΦΡΟΝΤΖΟΣ

ΣΗΜ.: Ἦταν και τὸ τελευταῖο του (ση-

μειώνει ὁ παραλήπτης τῆς ἐπιστολῆς Κώστας Φωτόπουλος). Σὲ δυὸ ἐβδομάδες ἐγκατέλειψε τὸν κόσμο τοῦτο ἀπὸ καρδιακῆ ἐμβολῆ. Κηδεύτηκε ἀνήμερα τῶν Χριστουγέννων με ἓνα κρύο φροδερὸ και ἀέρα δυνατὸ. Δὲ μπορούσα νὰ πάω στὴν ἐκκλησία. Ἔστειλα στὴ γυναίκα του συλλυπητήριο τηλεγράφημα.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΛΟΥΚΑΤΟΣ

Καθηγητῆς Πανεπιστημίου

Ἀρτέμιδος 108, Π. Φάληρο

27.10.86

Ἀγαπητέ μου κ. Φωτόπουλε,

.....

Διαβάζω στὸ Δελτίο τῆς «Ἡπειρωτικῆς Ἑταιρείας (ὡς τώρα 119 και 120) τίς ἀναμνήσεις και γνώσεις σας ἀπὸ τὰ «Γιάννινα» (Μαχαλάδες, σοκάκια, τοπωνύμια, παραδόσεις, ανέκδοτα).

Καλὰ ἐκφραστήκατε τὸ θέμα και εἶναι ἐνδιαφέροντα τὰ στοιχεῖα ποὺ δίνετε (τοπικο - ιστορικά, λαογραφικά, γλωσσικά και ἐν γένει κοινωνιολογικά).

Εἶσθε στὴ γραμμὴ προσφορᾶς τοῦ Τάκη Σαλαμάγκα.

Θὰ διαβάσω τίς συνέχειες και θὰ τὰ σημειώσω. Καλῶς τὰ δημοσιεύει ὁ κ. Μαιμόπουλος.

Με ἐξαιρετικὴ φιλία

Δ. ΛΟΥΚΑΤΟΣ

ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΖΙΤΣΑΙΑ

Θεσσαλονίκη 2.1.87

.....

Θερμότατα σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὸ πολυτίμηαντο βιβλίο σας: «Τὰ Γιάννινα...». Τὸ δέχτηκα τοῦτες τίς γιορτινὲς μέρες

σάν ακριβὸ πρωτοχρονιάτικο δῶρο.

Τὸ διαβάζω συνεπαρμένη καὶ γυρίζω σὲ καιροὺς καὶ χρόνους, σὲ μαχαλάδες, σὲ τόπους, σὲ ὁρομάνια, σὲ ἱστορικά γεγονότα τῆς θρυλικῆς πόλης τῶν Γιαννίνων.

Παίρνω μυστικά μονοπάτια ἀπὸ τὰ περασμένα πού σεῖς μὲ τόση ἀγάπη, στοργή, γνώση συγκεντρώσατε σὲ τούτη τὴν κιβωτό. Χρονολογίες, τόποι, ἄνθρωποι, ὀνόματα πού σημάδεψαν τὴν πορεία τριῶν σχεδὸν αἰώνων καὶ δέθησαν μὲ τὴν ἱστορία τῆς πόλης.

Κι' ὅλα γραμμένα μὲ θαθὺ συναίσθημα, συγκίνηση. Ζωντανὰ καὶ γοητευτικά. Χαριτωμένα θάπρεπε νὰ πῶ. Ἔργο φροντίδας, ἀγάπης καὶ μόχθου.

Εἶχα μερικά τμήματα διαβάσει στὸ Δελτίο τῆς Ἑπειρωτικῆς Ἑταιρείας καὶ μὲ εἶχαν ἐντυπωσιάσει.

Τώρα ἔμως παίρνει ἄλλη ὄψη καὶ σημασία.

Ἔπρεπε νὰ γίνῃ αὐτὸ τὸ βιβλίον προσηγορὰ στὴν Ἑπειρο, ἀφιέρωμα στὴν πατρίδα σας.

Νὰ μείνῃ στοὺς αἰῶνες καὶ νὰ περισωθοῦν ὅλα αὐτά, ἀπὸ τὸ λαχανιασμένο τρέξιμο τῆς σημερινῆς ἐποχῆς.

Εἶναι ἓνα μνημόσυνο στοὺς φευγάτους. Αὐτὸ δείχνει καὶ ἡ συγκινητικὴ ἀφιέρωση στὴ μνήμη τῶν γονέων σας.

Σὰς ἐκφράζω ἐγκάρδια συγχαρητήρια.

Καὶ σὰς χαιρετῶ
ΧΡΥΣΑΝΘΗ ΖΙΤΣΑΙΑ

ΑΡΣΕΝΗ ΓΕΡΟΝΤΙΚΟΥ

Κώστα Φωτόπουλου: Νέο Βιβλίο. Γιάννινα

Ὁ φίλος, ὁ Κώστας ὁ Φωτόπουλος, παρὰ τὴν πολὺ μεγάλη του ἡλικία, ἐξακο-

λουθεῖ νὰ ἀσχολεῖται μὲ τὴν μικρὴ ἱστορία τοῦ ἑλλαδικοῦ γένους, αὐτὴ τὴν ἱστορία πού εἶναι σχεδὸν πάντα πῦρ συγκινητικὴ ἀπὸ τὴ μεγάλη ἐκείνη, τῶν μεγάλων ἱστορικῶν. Ἐκείνη ἡ ἱστορία ἡ παλιὰ τοῦ σπιτιοῦ καὶ τοῦ δρόμου μὲ τοὺς τότε γραφικοὺς μὰ καὶ τόσο θαυματούς προγόνους τῶν σημερινῶν κατοίκων αὐτῆς τῆς γῆς, μὲ τὴν θαλιὰ τους πίστη, τὰ θάσανά τους, τοὺς ἀγῶνες τους, πού τοὺς ἔτρεφε ὁ ξένος ζυγός, ἐκείνη ἡ παλιὰ τοπικὴ ἱστορία, πού σημερινὸ της πρόσωπο εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ σημερινοῦ Ἑλληνογενεῶ, ἐνδιαφέρει καὶ ἀπασχολεῖ μὲ πείσμα τόσα χρόνια τὸν Φωτόπουλο: τὴν καρδιά καὶ τὴ σκέψη του. Καὶ μὰς ἔδωσε ἐξαίρετες, καὶ καιρὰ συγκινητικὰς μονογραφίες γιὰ τὰ παλιὰ Γιάννινα καί. — ἀφοῦ ὁ φίλος εἶναι πραγματικὸς πιστός — γιὰ τὸ ζωντανὸ σύμβολο τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸ Ἅγιον Ὄρος.

Καὶ γράφοντας ὅλα αὐτά, δὲν σκεπίζεται γιὰ ὕψος. Γράφει καλὰ καὶ εἶναι προσιτὸς σὲ ὅλους. Δὲν εἶναι οὔτε φλύαρος οὔτε κἀν ἀπλὸς πολυλογᾶς, οὔτε ἐπιχειρεῖ νὰ ξεπάσῃ τὸν ἀναγνώστη μὲ βροντερὴ καὶ ἀτέλειωτη λεξιθηρία. Γι' αὐτὸ εἶναι πραγματικὸς στυλίστας.

Εἶναι καλὸς λοιπὸν ὁ Φωτόπουλος καὶ στὴν οὐσία καὶ στὸν τύπο. Καλὸς καὶ χρησιμὸς συγγραφέας, ὅπως εἶναι καλὸς καὶ χρησιμὸς ἄνθρωπος.

Τώρα τὸ νέο βιβλίον τοῦ Φωτόπουλου ἀκολουθεῖ τὸν δρόμο τῶν παλαιότερων καὶ ἀσχολεῖται μὲ τὴν τόσο γραφικὴ καὶ τόσο δραματικὴ ἱστορία. Καὶ εἶναι τιμὴ γιὰ τὴν πόλιν τὸ ὅτι, πολλοὶ πολῖτες της, παιδιὰ τῶν πλάγχμων της, ἀφοσιώνονται στὴ μελέτη τοῦ πλοῦτου τῆς παλαιᾶς ζωῆς της, πού εἶναι οὐσιαστικὰ καὶ ἡ ἱστορία της.

αφού δέν συνθλίβεται μέσα στις ατέλειωτες σελίδες τής γενικής ιστορίας.

Και είναι πραγματικά τμηματική για την πόλη αυτή ή άφροσύνη πολλών της παιδιών στην ιστορία της την τοπική, που ξεκαθαρίζεται και πολιτισμικοποιείται: κάθε μέρα με την προσφορά του μόχθου τους σ' αυτήν. Αυτή ή άφροσύνη, καθώς ξαίρω, είναι πολύ πιο έντατική εδώ από ότι στις άλλες περιοχές τής ελληνικής γής.

Και ο Κώστας Φωτόπουλος είναι ένας από τους πιο πιστούς και πιο τίμιους έργατες της.

Καθηγητής ΑΛ. Σ. ΤΣΟΥΚΑΝΕΛΗΣ

Όδοντική προσθετική - Όρθοδοντική

Άθηναι 13.2.87

Άγαπητέ Κώστα,

..Βέβαια μια καλή - καλή γέυση είχα δοκιμάσει με τ' άποσπάσματα που είχε δημοσιεύσει ο κ. Μαρμρόπουλος, όμως ο τόμος αυτός έλλοκληρωμένος είναι το κάτι άλλο.

Τώρα, το πόσο απήλαυσα τα «Γιάννινα» μπορείς να το λογαριάσεις.

Εύγε, άγαπητέ Κώστα, εύγε από μέσα απ' την καρδιά μου, για την πολυτιμότερη αυτή προσφορά έπιστέγασμα των τόσων άλλων σου προσφορών.

«Έισοχάλεις κι την τιλιφτέα πέτρα τ' Γιαννίν!»

Θερμά συγχαρητήρια που πέφτουνε λίγα και θερμά εύχαριστώ για την πανδαισία.

ΑΛ. ΤΣΟΥΚΑΝΕΛΗΣ

PIERRE KATAKALOS

Μοντρεάλ 23 Δεκεμβρίου 1986

Άγαπητέ μας.

.....

Εύχαριστούμε θερμά, πολύ θερμά για το βιβλίο σου. Κώστα, είναι έξαιρετικό! Δέν είναι ή όλοφάνερη φροντίδα, δέν είναι μόνο ή επιμέλεια, ή προσοχή στις λεπτομέρειες, ή προσεγμένη παρουσίαση ή ή τέχνη τής απόδοσης των διαφόρων έπεισοδίων ή χαρακτηριστικών ιστορικών στιγμών, είναι πάνω απ' όλα ή αγάπη που αποπνέει αυτό το βιβλίο γι' αυτόν τον πολυθλασνισμένο τόπο...

Όσο για την ιδέα που είχες να αναφέρεσαι σε περιστατικά συνδεδεμένα με τις διάφορες τοποθεσίες ήταν περίφημη! Έτσι: αντί να δίνης μια ξερή παράθεση όνομάτων ή τοπωνυμίων των διαφόρων τοποθεσιών, δίνεις μια ζωντανή ιστορία, που ο αναγνώστης την ζει, την βλέπει να ξεδιπλώνεται μπρός στα μάτια του.

Μπορεί οί κ.κ. «άκαδημαϊκώς σχεπτόμενοι» να μη σου δώσουν, τυχόν, το «δοκτοράτο» που σου άξιζε γι' αυτή σου την διατριβή, πιθανώς θα προσμύσαν, να ήταν «περί τοπωνυμίων τής πόλεως των Ίωαννίνων» κλπ., σε θεβαιώ όμως, ότι πολύ άμφιβάλλω αν θά... ήταν σε θέση να θάλη τόση ζωντάνια σε παρόμοιο πόνημα...

PIERRE KATAKALOS

INGENIEUR EN STACTURE

ΣΗΜ.: Είναι μηχανικός σε μεγάλη Έταιρεία στον Καναδά. Έξέδιδε έφημερίδα ελληνική. Πρόμαχος σθεναρός των δικαίων τής ελληνικής παροικίας κλπ. κλπ. και άριστος πνευματικός άνθρωπος και θερμότατος πατριώτης.

ΚΩΣΤΑ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΛΓΩΝ

30.12.86

Τὸ Ἡπειρωτικὸ βιβλίο τοῦ 1986

Πνευματικὸς Ἀπολογισμὸς

1) ... 2) ... 3) ...

4) Κώστα Ἰ. Φωτόπουλος, «τὰ Γιάννινα (οἱ μαχαλάδες, τὰ σοκάκια καὶ τὰ τοπωκίμιά τους». Ἐκδόση τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἑταιρείας Ἀθηνῶν.

«Ὁ τελευταῖος ἀπομένκων — ζωὴ νᾶχει: — Γιαννιώτης ιστοριογράφος γέννημα καὶ θρέμμα τῆς πόλης αὐτῆς ὁ Κώστας Φωτόπουλος, μᾶς προσφέρει τώρα μὲ τις γι-ορτές τὸ καλύτερο δῶρο. Τὸ ὠραῖο του βιβλίο «Τὰ Γιάννινα». Εἶναι ἡ ἱστορία τῆς γενέθλιας γῆς του, σὲ ὅ,τι τὸ παλαιῖκό διασώζει ἢ μνήμη, ἢ ἀγάπη καὶ ἢ νοσταλγία.

Οἱ μαχαλάδες καὶ τὰ σοκάκια τῆς καταγραμμένα μὲ ἀλφαθητικὴ σειρὰ μὲ ὅ-λες τις ἱστορικὲς καὶ λαογραφικὲς παραδόσεις καὶ τὰ ἀνέκδοτα.

Ὁ Κώστας Φωτόπουλος εἶναι ὁ μόνος πιά τῆς σειρᾶς τοῦ Σαλαμάγκα καὶ τοῦ Ζούμπου, πὺ μπορεῖ νὰ περισώσει τὴ γιαννιώτικη ἱστορία. Καὶ ξέρεῖ νὰ διηγεῖται. Καὶ ὁ λόγος του φορτωμένος μνήμη καὶ νοσταλγία γίνεται ἕνα μὲ τὰ πράματα πὺ ἀφηγεῖται. Ἐνα παλαιῖκό μνημεῖο καὶ αὐτός.

ΚΩΣΤΑΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

Ποιητῆς - Συγγραφεὺς

ΓΙΟΥΣΗΣ καὶ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

Ζῆ στὴ Νέα Ὑόρκη καὶ ἐργάζεται ὁ ἀπὸ Χλωμὸ Βαρ. Ἡπειροῦ Ἀγιογράφος τῆς Ὀμογένειας Κωνσταντῖνος Γιούσης Ὁ καλύτερος ἐπαινός του εἶναι ὁ ἀπὸ τὸ 1957 διάλογος μὲ τὸν Φῶτη Κόντογλου, πὺ προέβλεπε ἀπὸ τότε τὴ σημερινή του ἐξέλιξη.

Ἀθῆναι τῆ 5 Μαῖου 1957

Ἀγαπητέ Κωνσταντῖνε,

Ἐλάβα τὸ ὠραῖο δῶρον σου, τὴν εἰκόνα τοῦ ἀγίου Σπυρίδωνος, καὶ θέλω νὰ σὲ εὐχαριστήσω καὶ νὰ σὲ συγχαρῶ θερμὰ γιὰ τὴν καλὴ ἐπίδοσή σου στὴν τέχνη τῆς ὀρθοδόξου ἀγιογραφίας. Ἐχεις χέρι ἐκφραστικὸ καὶ φαίνεσαι θεοφοβούμενος καί, μὲ τὴν εὐλογία τοῦ παναγάθου Θεοῦ θὰ προκόψεις καὶ θὰ καρποφορήσεις στὸν ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου, ὥστε νὰ πιούν καὶ τὸν οὐράνιον οἶνον οἱ ψυχές τῶν ὀρθοδόξων ἑμοφύλων μας.

Ἡ τέχνη σου ἔχει κάποιον χαρακτήρα πὺ ἐμοιάζει μὲ τοῦ ἀγαπητοῦ Γεωργίου Γλιάτα.

Στὸν ἀγαπητὸν καὶ σεβαστὸν πατέρα Ποῦλον διαβίβασε, σὲ παρακαλῶ, τὰ σέβη μου.

Μὲ ἀγάπη καὶ εὐχαριστῶντας

ΦΩΤΙΟΣ ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

Βιζυηνοῦ 16 (Κυπριάδου) Ἀθῆναι

Ἐσωτερικὴ Ζωὴ καὶ Κίνησις

Οἱ χρηματικὲς εἰσφορὲς πρὸς τὴν
"Ἡπειρωτικὴ Ἐταιρεία,, ἐκπίπτουν
στὶς Δηλώσεις Φόρου Εἰσοδήμα-
τος.

ΣΥΝΩΣΤΙΣΜΟΣ ΕΙΣΦΟΡΩΝ ΣΥΝΩΣΤΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΓΑΠΗΣ

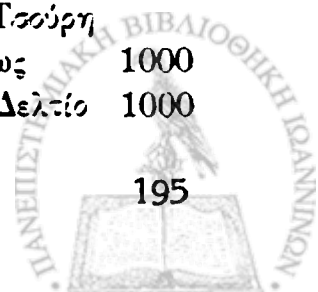
Μὲ εὐαθείᾳ συγκίνησιν συντάσσομε αὐ-
τοὺς τοὺς πίνακες εἰσφορῶν. Εἶναι τὸ ὑ-
ψυγόνον τῆς Ἐταιρείας. Εἶναι τὰ φτερά
τῆς. Κοινωνικὸς Πνευματικὸ Ἰδρυμα ἢ
Ἐταιρεία. Δημόσια ἢ διαχειρίσῃ τῆς σὲ
ὑάλινη σφαῖρα «περιστρεφομένη καὶ παν-
ταχόθεν ὄρατῆρ. Δὲν πληρῶνει οὐτε μο-
νόλεπτο ἢ Ἐταιρεία σὲ μισθοὺς καὶ ἀ-
μοιβὰς καὶ ἔχει ἐλαχιστοποιῆσαι τὰ διοι-
κητικὰ τῆς ἐξόδα, ἀφοῦ τὸ Δ. Συμβούλιον
μὲ ἐφθμερία σὲ ἐθελοντικὴ θάσῃ διεξά-
γει τὴ διοικητικὴ ὑπηρεσία.

Δὲν ἔχει «Χρεώστες» ἢ Ἐταιρεία. Δὲν
ἔχει: «Πιστωτές». Κανενὸς τὴν πόρτα δὲν
ἐθρόντηρε. Δὲν κρατεῖ λογαριασμοὺς «Ὁ-
φειλετῶν». Ὅ,τι προσφέρεται εἶναι αὐτο-
προαίρετο καὶ καλοδεχούμενον. Τὸ ραβδί
τοῦ διακονιάρη, ὅταν ὑπηρετεῖ κοινωνι-
κῶς σκοποὺς γίνεται σὰ χέρια τοῦ Διοι-
κητικοῦ Συμβουλίου ἡγεμονικὸ Σκήπτρον.

Κρίκοι τῆς ἀλυσσίδας τῆς ἀγάπης αὐ-
τὸν τὸν μῆνα εἶναι οἱ:

Ὁ ἰατρὸς κ. Κων. Χατζῆς γιὰ τὸ Δελτίον	1000
Ὁ κ. Μάνθος Παπαρούσης γιὰ τὸ Δελτίον	1000
Ὁ κ. Γεώργ. Τσίγκος γιὰ τὸ Δελτίον	1000
Ὁ κ. Ἰωάν. Μπότσας ἐνίσχυσι τοῦ ἔργου τῆς Ἐταιρείας	2000

Ὁ κ. Ν. Σκόπας γιὰ τὸ Δελτίον	1000
Ὁ κ. Ἀρσένης Γεροντικὸς ὁμοίως	1500
Ὁ κ. Δημ. Γιαννόπουλος ὁμοίως	1500
Ἡ φιλόλογος κυρία Ἐλπίδα Ἡλία γιὰ τὸ Δελτίον	1000
Ὁ κ. Μιλτιάδης Ἀργιάννης ὁμοίως	1000
Ὁ κ. Παῦλος Παπακώστας ὁμοίως	1000
Ὁ κ. Λεωνίδα Τσαρούσης ὁμοίως	1000
Ὁ κ. Νικόλ. Τσατσάμης ὁμοίως	1000
Ἡ κυρία Εὐαγγελία Παπανίδου γιὰ τὸ Δελτίον	1000
Ὁ κ. Σπύρος Μήτσης παλαίμαχος τῶν ἐθνικῶν ἀγώνων ἀπὸ τὰ Κτίσματα μὲ πλῆθος ἐμμέτρων ἀναμνήσεων	1000
Ὁ κ. Φώτης Σαφαρίκας γιὰ ἐνί- σχυσιν τοῦ ἔργου τῆς Ἐταιρείας	2000
Ὁ ἄνδρ. Σερμπῆς γιὰ τὸ Δελτίον	1000
Ὁ ἰατρὸς κ. Κων. Μασσίπουλος ἀπὸ τὰ Γιάννινα γιὰ τὸ Δελτίον	2000
Ὁ ἀντιστράτηγος ἐ.ἀ. κ. Χρ. Φα- σότης γιὰ τοὺς γενικοὺς σκοποὺς	2000
Ὁ κ. Ἀλέκος Ζώης γιὰ τὸ Δελτίον	1000
Ὁ κ. Ἀθαν. Βουλδότης γιὰ ἐνί- σχυσιν τοῦ ἔργου τῆς Ἐταιρείας	2000
Ὁ κ. Ἀντώνιος Μουδούπουλος γιὰ τὸ Δελτίον	1000
Ὁ κ. Βασίλειος Δασκαλόπουλος γιὰ ἐνίσχυσιν τῶν σκοπῶν	2000
Ὁ κ. Στυλιανὸς Τζοβάρης πλῆν ἄλλων καὶ γιὰ τὸ Δελτίον τῆς Ἐταιρείας	1000
Ὁ κ. Ἰωάν. Τρικινῆς γιὰ τὸ Δελτίον	1000
Ἡ κυρία Ἐλφρίντε Παπαγεωργίου γιὰ τὸ Δελτίον	1000
Ἡ κυρία Τζούλια Μάρκου Τσοῦρη τὸ γένος Χρ. Σούλη ὁμοίως	1000
Ὁ κ. Κων. Κίκιλης γιὰ τὸ Δελτίον	1000

Ο αντιστράτηγος έ.ά. κ. Ίωάν. Πολιτάκος για τὸ Δελτίο	1000	διβλίων καὶ χάριν τῶ νοσκοπῶν τῆς Ἑταιρείας	2400
Ο κ. Γεώργ. Τσιβόουλος ὁμοίως	1000	Ο κ. Κώστας Βάρδας για τὸ Δελτίο	1000
Ἡ κυρία Σταυρούλα Κονταξή ὁμοίως	1000	Ο κ. Ἀθαν. Παπαγεωργίου ὁμοίως	1000
Ἡ κυρία Ἰσμήνη Χατζή ὁμοίως	1000	καὶ τοὺς γενικωτέρους σκοποὺς	1000
Ο κ. Κώστας Κωτσάνης για ἐνίσχυση τῶν σκοπῶν τῆς Ἑταιρ.	2000	Ἡ κυρία Τραγιανή Μαντᾶ για τὸ Δελτίο τῆς Ἑταιρείας	800
Ο κ. Μιχαήλ Γράβος για τὸ Δελτίο	2000	Ἡ κυρία Ἀλεξάνδρα Ζωϊδου ὁμοίως	1000
Ο κ. Ἀριστοτέλης Πουλῆς ὁμοίως	1000	Ο κ. Γεωργάκης Σωτήριος ὁμοίως	1000
Ο κ. Ἀλκιβιάδης Λαζάνης ὁμοίως	1000	Ο κ. Χρόνης Δρούγιας ὁμοίως	1000
Ἡ κυρία Ἐλευθερία Κουταβά - Δάκαρη για ἐνίσχυση τοῦ ἔργου	3000	Ἡ κυρία Ἀνθή Παπαδασυλείου ὁμοίως	1000
Ο ἰατρός κ. Κων. Χατζῆς ἀπὸ τῆ Βέροια για τὸ Δελτίο	1000	Ο κ. Παντελῆς Τζαμπούρας ὁμοίως	1000
Ο κ. Νίκος ὁ Πολυμερίδης για ἐνίσχυση τοῦ ἔργου	3000	Ο κ. Νικόλ. Ρεμπέλης ὁμοίως	1000
Ο κ. Ίωάν. Λεοντιάδης για τὸ Δελτίο	1000	Ο κ. Ἀπόστ. Φιλ. Ντάλλας ὁμοίως	1000
Ο κ. Ἀπόστολ. Παπαγεωργίου ὁμοίως	1000	Ο κ. Νικηφ. Παπαθεοδώρου ὁμοίως	2000
Ἡ κυρία Ἀντιγόνη Χατζηθεοδώρου τραπεζικός ὁμοίως	2000	Ο αντιστράτηγος έ.ά. κ. Δημ. Λαμπριδῆς για τὸ Δελτίο	1500
Ο κ. Ίωάν. Ξεπουλιάς ὁμοίως	1000	Ο κ. Γεώργ. Συγκούνας ὁμοίως	1000
Ἡ κυρία Μαρίκα Βραδῆ - Κυρκώφ για τὸ Δελτίο	1500	Ο κ. Κώστας Ἀρυστ. Δημητριάδης ὁμοίως	1000
Ἡ κυρία Μαρίνα Ροδᾶνα Κυριαζή για τὸ Δελτίο	1000	Ο κ. Βασίλ. Διαμάντης ὁμοίως	1000
Ο λαϊκός μας ζωγράφος κ. Χρῆστος Κράνος ἀπὸ Μέγγουλη Πωγωνίου δωρητῆς σημαντικῶν πινακίων, ποὺ στολιζοῦν τὰ Γραφεῖα τῆς Ἑταιρείας καὶ για τὸ Δελτίο	1000	Ἡ κυρία Λουκία Παύτου ὁμοίως	1000
Ἡ κυρία Ἀθηνᾶ Πλακούτση - Παπαδοπούλου για τὸ Δελτίο	1500	Ο κ. Φωκίων Μαρνέλης ὁμοίως	2000
Ο καθηγητῆς κ. Πέτρος Μπουκουβάλας πλὴν ἄλλων καὶ για ἐνίσχυση τοῦ ἔργου τῆς Ἑταιρείας	3000	Ο κ. Ἐλευθ. Παπᾶς ὁμοίως	1000
Ο κ. Σπύρος Τζάφης, πλὴν ἄλλων καὶ για τὸ Δελτίο	1000	Ἡ κυρία Ματίνα Παπασταύρου ὁμοίως	2000
Ο κ. Κων. Ζώτος για τὸ Δελτίο	1000	Ο κ. Θεμιστοκλῆς Βαρδάκης ὁμοίως	1000
Ο κ. Σταύρος Φώτσης ἀπὸ Πάφο Κύπρου πλὴν ἄλλων για ἀξία		Ο κ. Στέργιος Παπακώστας ὁμοίως	1000
		Ο κ. Δημ. Ζηρόπουλος ὁμοίως	1000
		Ο κ. Κων. Κουκουζέλης ὁμοίως	1000
		Ο κ. Λουκᾶς Μάης χάριν τῶν πνευματικῶν σκοπῶν τῆς Ἑταιρείας καὶ για τὴ στήριξή της	5000
		Ο κ. Χρῆστος Γκοῦβης για τὸ Δελτίο	1500
		Ἡ κυρία Χρυσάνθη Ἐμπορίδου - Μιμόγλου πρὸς στήριξη τοῦ ἔργου τῆς Ἑταιρείας ἐξ ἐλευθεριότητος	5000
		Ο κ. Κώστας Γκούνης ἀπὸ ΗΠΑ ὁμοίως	3170
		Ο κ. Σταύρος Μποροβάς πλὴν ἄλ-	

ΓΙΑΝΝΙΩΤΙΚΟ "ΜΑΙΕΥΤΙΚΟΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ,,

(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τῆ σελίδα 180)

ἔτος εἰσερχομένων ἐγγύων εἶναι τέσσαρες ἕως πέντε χιλιάδες.

Ὁ τοκετὸς ἐκτελεῖται ὑπὸ τῶν μαθητευουσῶν Μαιῶν, παρουσῶν τῶν συμβοηθῶν τῆς Ἀρχιμαίας Μαιῶν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἀρχιμαίας. Εἰς τὰς δυσκόλους περιστάσεις ἐνεργεῖ ἡ ἰδία Ἀρχιμαία καί, ἂν χρειασθῶσι σημαντικαὶ χειρουργικαὶ ἐργασίαι, προσκαλεῖται καὶ ὁ Ἀρχιχειροῦργος.

Μετὰ τὸν τόκον αἱ λεχοὶ μετακομίζονται εἰς αἰθούσας διατεθειμένας τοιοῦτοτρόπως, ὥστε ἐκάστη

ἔχει τὸν ἰδιαίτερον θάλαμόν της. Ἐπισκέπτονται δις τῆς ἡμέρας ὑπὸ τῆς Ἀρχιμαίας, καὶ περιποιοῦνται ὑπὸ τῶν λεχοφυλάκων καὶ νυκτοφυλάκων, ἐκλεγομένων καθ' ἡμερῶσιον σειρὰν μεταξὺ τῶν μαθητριῶν Μαιῶν, ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν μιᾶς ἐπιστάτιδος τοῦ καταστήματος».

Ὅλ' αὐτὰ δείχνουν ὅτι, τὸ Μαιευτήριον ἐκεῖνο, μὲ γιатρούς σπουδαγμένους στήν... Ἐσπερία, μὲ προσωπικὸ καλὸ κι' ἐπαρκές, θᾶταν περιζήτητο καὶ στήν ἐποχὴ μας, ἂν μάλιστα τοῦ ἔλειπαν τὰ ράντσα!

λων καὶ γιὰ τοὺς πνευματικούς σκοπούς 2000

Ὁ κ. Στέφανος Παπαλαμπρίδης γιὰ τὸ Δελτίο 1000

Ὁ κ. Παναγιώτης Παπαλαμπρίδης ἑμοίως 1000

Ὁ κ. Φωκίων Σκενδέρης γιὰ τοὺς γενικούς σκοπούς 2000

Ἡ κυρία Ἀντωνία Σκενδέρη - Καραμάνου γιὰ τὸ Δελτίο 1000

Ὁ κ. Ἄγις Ἀθανασάκος ἑμοίως 1000

Ὁ κ. Ἰωάν. Παπαγιαννέπουλος ἑμοίως 1000

Ὁ κ. Θωμᾶς Λιάφης ἑμοίως 2000

Ἡ κυρία Βασιλικὴ Μπούνα ἑμοίως 1000

Ὁ κ. Μιχ. Μαρτσέλης ἑμοίως 2000

Ὁ κ. Πάυλος Κόκκινος ἑμοίως 2000

Ὁ κ. Γεώργιος Παπᾶς γιὰ τοὺς γενικούς σκοπούς 1500

Ὁ κ. Ἐρεσιλῆς Τόλιας γιὰ τὸ Δελτίο 1000

Ὁ κ. Ἰωάν. Δημαρᾶς ἑμοίως 1000

Ὁ κ. Χαρίλ. Εἰάνθος ἑμοίως 1000

Ἡ κυρία Ἄννα Παπανίδου ἑμοίως 1000

Οἱ Ἑβραῖοι, ἡ καταγγελία καὶ ἡ ἐπιστολὴ τῆς γάτας

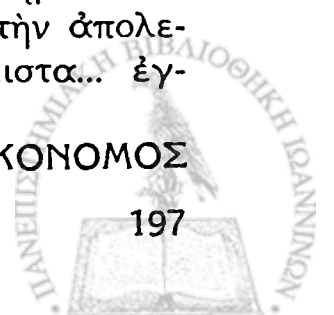
(ΣΥΝΕΧΕΙΑ ἀπὸ τῆ σελίδα 181)

σπίτι τῆς Τζήφως, ὅπου μ' ἔκλεψε στὸ πανηγύρι».

Ἀφόντας ἔλειψα ἀπὸ τὸ σπίτι σου ψωμί δὲν εἶδα μὲ τὰ μάτια μου, καὶ ἂν μὲ ἀγαπᾶς στείλε νὰ μὲ πάρης. Σὲ ξαναπροσκυνῶ καὶ μένω ἡ γάτα σου».

Τὰ μετὰ ταῦτα εἶναι γνωστά· ἡ κυρὰ Καμώναινα λαβοῦσα τὴν ἐπιστολὴν ἔπεμψε τὸν ὑπηρέτην της καὶ παρέλαβε τὴν γάτα, εὐτυχῆς διὰ τὴν ἀνεύρεσιν. Ἡ γάτα ἔζησεν εἰρηνικῶς καὶ εὐδαιμόνως ὑπὸ τὴν πρώτην αὐτῆς στέγην καὶ ὁ Μαρδοχαῖος ἔμεινεν εὐχαριστημένος, διότι χωρὶς νὰ καταγγεῖλῃ ἀπέδωκεν εἰς τὴν κυρίαν της τὴν ἀπολεσθεῖσαν γάταν καὶ μάλιστα... ἐγγράμματον».

ΜΑΝΘΟΣ Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΣ

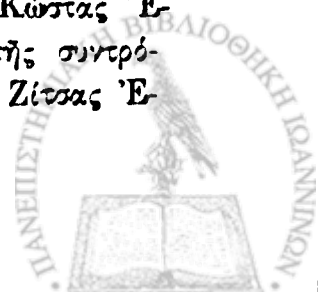

ΚΕΡΑΜΕΙΚΟΣ - ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΛΗΚΥΘΟΣ

ΜΝΗΜΗ ΘΑΝΟΝΤΩΝ ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ

Στους πνευματικούς σκοπούς τής 'Εταιρείας είναι ή άπονομή τιμής στή μνήμη θανόντων 'Ηπειρωτών. Αιώνια ή μνήμη τους. Κατά τόν μήνα αυτόν μās έστάλησαν οί έπόμενες δωρεές.

'Η κυρία Ματίνα Κουνδούρου τό τακτικό της μνημόσυνο του άλησημονήτου συζύγου της και φίλου μας 'Αθανασίου	1000	προσφιλών της νεκρών	10.000
'Ο κ. Δημ. Χρυσοδραϊτσινός στή μνήμη τής άδελφής του 'Αλίκης	1000	'Η κυρία Βούλα Ρώσση στή μνήμη του συζύγου της Σωτήρη Ρώσση	2000
'Η κυρία Πηνελόπη Βερτοδούλου στή μνήμη του άλησημονήτου συζύγου της και Συνεργάτη μας 'Αποστόλου, 4 χρόνια από τό θάνατό του	5000	'Η κυρία Μαρίκα Κιτσώνη στή μνήμη του άγαπημένου άνεψιού της Χρυσόστ. Δελλάρη	2000
'Η κυρία Ουρανία Σταφόρου από τά Τρίκαλα προς ένίσχυσιν του έργου τής 'Εταιρείας στή μνήμη των Γονέων της Μιχαήλ και Παρασκευής Ζέρβα	5000	'Ο Συνεργάτης μας κ. Γιώργος Κούνδουρος για τους γενικότερους σκοπούς τής 'Εταιρείας στή μνήμη του δημοσιογράφου Πέτρου Πασχάλη	3000
'Η κυρία Βιργινία Γκιζίκη στή μνήμη του συζύγου της Θωμά	1000	'Ο 'Αρεσπαγίτης κ. Βλαδίμηρος Βρέλλης και ή κυρία Πολυξένη Βρέλλη προς ένίσχυση του έργου τής 'Εταιρείας στή μνήμη του άλησημονήτου άδελφού τους και Έυεργέτη τής 'Ηπειρ. 'Εταιρείας Νικολάου Παπασωτηρίου	5000
'Η κυρία Αθήνα Καζαντζή στή μνήμη τής πολυαγαπημένης άδελφής της 'Αλεξάνδρας τήν τακτική ένίσχυση των σκοπων τής 'Εταιρείας συνεχώς και άδιαλείπτως από τό 1974	10.000	'Η κυρία Ντίνα Γεωργίου Βαλούρδου βιομηχάνου για τους πνευματικούς σκοπούς τής 'Εταιρείας στή μνήμη του άλησημονήτου Παύλου Κιτσανέλη από 'Ανω Ραδένια	5000
'Ο κ. Κωνστ. Κίκιλης από Δρόβιανη στή μνήμη του τέως Προέδρου τής 'Εταιρείας Δημ. Μπαλάνου 'Ακαδημαϊκού	1000	'Ο Συνεργάτης μας κ. Πέτρος Γεωργιάδης για τους ίδίους σκοπούς στή μνήμη του πατέρα του Γεωργίου Γεωργιάδη	4000
'Η κυρία Μαρία Δάλλα στή μνήμη του άγαπημένου κι άξέχαστου άντρα της Νίκου Κ. Δάλλα, που έφυγε πριν 12 χρόνια κι άλλων		'Ο Αντιπρόεδρος τής 'Εταιρείας τ. Συμβολαιογράφος κ. Κώστας 'Εξάρχος στή μνήμη τής συντρόφισσας τής ζωής του Ζίτσας 'Ε-	

ΙΔΡΥΜΑ ΣΠΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΩΦΑΛΛΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ

ΜΕΓΑΛΟΙ ΔΩΡΗΤΕΣ

Δωρητές - συμπαραστάτες στην προσπάθεια της 'Αδελφότητας «ΜΑΝΑ ΤΟΥ ΠΩΓΩΝΙΟΥ», για τὸ ἔργο πὸ ἔχει ἀναλάβει καὶ πὸ ἀφορᾶ στή δημιουργία «Στέγης γιὰ τὰ κωφάλαλα καὶ σπαστικά παιδιὰ τῆς Ἑπείρου», συνεχίζουν τὴν προσφορά τους. Ἡ προσπάθεια πῆρε πλέον ἐάρκα καὶ ὄσπᾶ καὶ τὸ ὄρατο κτίριο θεμελιώθηκε καὶ προχωρεῖ στὸ χωριὸ Ζίτσα, σὲ οἰκὸπεδο - ὠρεᾶ τοῦ γιατροῦ κ.

Γεωργ. Γύρα.

Ὁ μεγάλος χορηγὸς αὐτῆ τῆ φορά εἶναι ἕνας Ἑπειρώτης, γνωστότατος γιὰ τὴ γενναιοδωρία του σὲ κάθε ἔργο χρησιμο καὶ εὐεργετικό γιὰ τὴν Ἑπείρο, καὶ τὸν κόσμο της. Εἶναι ὁ κ. Λευτέρης Χ. Μαντζίκας. Ὅμως ἡ «Μάνα τοῦ Πωγωνίου» δέχεται μ' εὐγνωμοσύνη καὶ τιμὴ καὶ τὴν παραμικρότερη προσφορά, γιατί σ' αὐτὴν τὴν προσφορά βλέπει ὄχι μονάχα τὴν ὀλικὴ βοήθεια, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀκούραστη ψυχῆ πὸ μέλημά της δὲν εἶναι μόνο οἱ ἀτομικὲς ἀνάγκες, ἀλλὰ καὶ οἱ ἀνάγκες τοῦ τόπου τους.

Εὐχόμεσθε νὰ συνεχιστοῦν οἱ προσφορές, ὥστε νὰ ὀλοκληρωθῆ τὸ ἔργο καὶ νὰ καλυφθῆ ἕνα τόσο μεγάλο κενὸ στὴν ἀγαπημένη μας ἰδιαίτερη πατρίδα τὴν Ἑπείρο.

Γιὰ τὴ «Μάνα τοῦ Πωγωνίου»

I. ZEPPI, Γεν. Γραμματεὺς

ἔργου	5000
Ὁ κ. Ἐπειολῆς Τόλιας ἐπὶ σειράν ἐτῶν παραστάτης τοῦ ἔργου τῆς Ἐταιρείας στὴ μνήμη τῆς ἀξέχαστης συγγενοῦς του Φρόσω Ἰωαννίδου	5000
τῶν Γονέων καὶ Ἀδελφῶν του καὶ τῆς ἀληθμόνητης συζύγου του Ἀσπασίας	5000
Ἡ κυρία Νέλλη Λιάμπη γιὰ τοὺς γενικὸς σκοποὺς στὴ μνήμη τοῦ πατέρα της Ἰωάννη Λιάμπη	3000
Ἡ κυρία Ρωζάνη Φασιλάκη - Σταυρίδη στὴ μνήμη τοῦ θείου της Κων. Σταυρίδη	1000
Ἡ κυρία Νίκη Παπαχρυσάνθου στὴ μνήμη τῶν Γονέων της Θωμᾶ καὶ Ἀγγελικῆς	2000
Ὁ καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἰωάν. Ἐξαρχος ὑπὲρ τῶν πνευματικῶν σκοπῶν τῆς Ἐταιρείας εἰς μνήμην τῆς θανούσης Νικολ. Ἐπ. Λέκα	5000
Ὁ ὑποστράτηγος ἐ.ἀ. κ. Κων. Βασιλείου στὴ μνήμη τῶν Γονέων του ὑπὲρ τῶν πνευματικῶν σκοπῶν τῆς Ἐταιρείας	2000

	Δρχ.
Ἀνώνυμος Κυρία	25.000
Τράπεζα Πίστωσης — Ὑποκατάστημα Ἰωαννίνων	30.000
Πόπη Σαπεροπούλου, εἰς μνήμην τῶν ἀδελφῶν της, Φωτίου καὶ Βασιλικῆς Τζελάτη	20.000
Πόπη Σαπεροπούλου, εἰς μνήμην τοῦ ἀδελφοῦ της, Δ. Τσιχογιαννοπούλου	10.000
Μαρίνα Στύλου, εἰς μνήμην τῆς κόρης της, Ἐλένης Γ. Γύρα	1.000.000
Γεώργιος Β. Γύρας, εἰς μνήμην τῆς συζύγου του Ἐλένης καὶ Ἀφροδ. Ἐλ. Γύρα καὶ Κων. Ταμπούλου	1.000.000
Μαρίνα Ἀθανασίου (3η δόσις)	1.000
Ἀφροδίτη Μπαντουδάκη (2α δόσις)	1.000

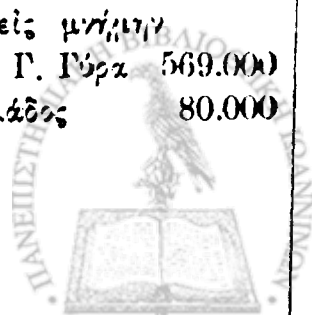

Κος Γεώρ. Κορκάρης (7η δόσις)	3.000
Ἄντων. και Ἀργυρώ Δουρή, (Η. Π.Α.) εἰς μνήμην Νικολ. Λώλη	5.000
Χρυσάνθη Ζιτσαία (2α δόσις)	2.000
Νικόλαος Πολυμερίδης (2α δόσις)	10.000
Λουκία Καλλιῶδη (3η δόσις)	4.000
Κος και Κα Χρυσ. Λαμπρίδης, εἰς μνήμην Κων. Φρόντζου	2.000
Ἀλέκη Νικ. Λώλη, εἰς μνήμην τοῦ συζύγου της Ν. Λώλη	5.000
Λαμπρινή Ἀλατσίτη, εἰς μνήμην Νικ. Λώλη	5.000
Ἑλένη Γ. Οἰκονομίδη, εἰς μνήμην τοῦ συζύγου της Γ. Οἰκονομίδη	10.000
Χρυσ. Λαμπρίδης, εἰς μνήμην Πέτρου Πασχάλη δημοσιογράφου	1.000
DR Γεώργιος Χ. Παπαδάτος (Η. Π.Α.) εἰς μνήμην Β. Δούντα	3.000
Ἄριστοτελῆς Ἀδελφοτήτων και Ἑνώσεων Ἐπαρχίας Πρωγωνίου - Ἡπείρου, εἰς μνήμην Νικολ. Λώλη	5.000
Ἄριστοτελῆς, εἰς μνήμην Βασαγιάννη	10.000
Εὐαγγελία Μέντζου εἰς μνήμην τῶν γονέων της	5.000
Πολυξένη Χρ. Νιάκαρη, εἰς μνήμην Καλλιρρόης Εὐαγ. Λάμπρου, ἐκ Κοσσιτίσης Βορ. Ἡπείρου	5.000
Γεώργιος και Κων)νος Εὐαγ. Λάμπρου (ΗΠΑ) εἰς μνήμην τῆς μητρὸς των Καλλιρρόης Εὐαγ. Λάμπρου	2.500
Καίτη Σταμίδη	2.500
Ἀνώνημας	3.000
Ἐλευθερία Δάκαρη - Κουταβά (4η δόσις)	5.000
Ἀθαν. Στ. Βαδύμας, Γιάννινα	5.000
Κος και Κα Ἐλευθ. Μαντζίλια (1η δόσις)	1.000.000
Ἐλευθ. Παππᾶς (6η δόσις)	2.000
Γεώργ. Β. Γύρας, εἰς μνήμην συγ-	

ἩΠΕΙΡΩΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΕΥΧΗ ΑΦΙΕΡΩΜΑΤΑ

Τεύχ.	
31	Πωγώνι. Ἡ δόξα και ἡ μοῖρα του. Δρχ. 300
34	LA MALHEREUSE EPIRE. (Ἀφιέρωμα στὸν Αὐτονομιακὸ Ἀγώνα. Δρχ. 400
40-41	Ἀφιέρωμα στὴν 21 Φεβρουαρίου 1913 Δρχ. 300
53-54	Ἀπὸ τὸ ἀνδροφόνο Μπιζάνι στὸν Αὐτονομιακὸ Ἀγώνα. Ἡ Ἡπειρωτικὴ Ἐκστρατεία σὲ εἰκόνες. Δρχ. 500
55	Προσέγγιση στὴ Σουλιώτικη Ἐποποιία Δρχ. 300
59-60-61	Ἀφιέρωμα στὴν 28 Ὀκτωβρίου 1940 Δρχ. 400
62	Ἀφιέρωμα στὴν 28 Ὀκτωβρίου Β' 1940 Δρ. 400
76-77	Σῶστε τὸν Καλαμᾶ Δρχ. 200
93	Ἀφιέρωμα στὴν... Ἡπειρωτικὴ Ἀθήνα. (Φωτογραφίες - κείμενα τῶν Ἡπειρωτικῶν Ἰδρυμάτων τῆς Ἀθήνας μὲ τὴν εὐκαιρία τῶν 150 χρόνων τῆς πόλης Δρχ. 300

γενῶν του. Ἰφιγ. Π. Ἀδαμαντίδου και Νικολέττας Ἐπ. Λέγκα	40.000
Ἠλίας Ἰλιού	10.000
Κάλλης Κων)νος	3.500
Ἀδαμαντίδου Μερῶπη	2.000
Γεώργιος Β. Γύρας, εἰς μνήμην συζύγου του Ἑλένης Γ. Γύρα	569.000
Ἐθνικὴ Τράπεζα Ἑλλάδος	80.000

Η ποιότητα επιβραβεύεται

... γιατί πιστεύουμε ότι η προτίμηση του κοινού πάνω από μισό αιώνα στα προϊόντα Misko, είναι η καλύτερη επιβράβευση.

Ωστόσο έρχεται σαν επιβεβαίωση και το γεγονός ότι στα τελευταία 5 χρόνια κερδίσαμε 4 ακόμα Διεθνή Βραβεία.

Τα βραβεία αυτά καταξιώνουν την προσπάθεια της Misko να προσφέρει ποιοτικά προϊόντα όχι μόνο στο Εσωτερικό, αλλά και στο Εξωτερικό.

Τώρα η Misko έχει συνολικά 54 Διεθνή Βραβεία σε 58 χρόνια. Τα συμπεράσματα βγαίνουν μόνα τους.

MISKO
ΜΑΚΑΡΟΝΙΑ ΚΟΡΥΦΑΙΑΣ ΠΟΙΟΤΗΤΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΑΜΠΑ

22 χρόνια το βιβλιοπωλείο μας, (Ασκληπιού 3) στην Αθήνα, εξυπηρετεί το αναγνωστικό κοινό με συνέπεια και με την πάντοτε ενημερωμένη βιβλιοθήκη του - στη λογοτεχνία, στην ποίηση, στο θέατρο· στα βιβλία Τέχνης, στην φιλοσοφία, στην ιστορία και σε πολλά άλλα θέματα.

Στα Γιάννινα πάλι (Βλαχλείδη 8), 3 χρόνια τώρα, λειτουργεί το βιβλιοπωλείο μας - κόσμημα για την πόλη θα μπορούσαμε να πούμε - και εξυπηρετεί με την ίδια ευσυνειδησία και ευγένεια το μεγάλο κοινό που μας αγκάλιασε και μας προτίμησε για την εξυπηρέτησή του.

Στη «ΔΩΔΩΝΗ» έχει γίνει παράδοση πια, η πλούσια και πάντοτε ενημερωμένη συλλογή των καλών εκδόσεων.

Να θυμάστε πάντοτε ότι η «ΔΩΔΩΝΗ» εξυπηρετεί.

